Československá anarchistická federace

Československá anarchistická federace (ČSAF) sdružuje místní skupiny a jednotlivce, kteří se hlásí k anarchistickým myšlenkám. Jsme svobodomyslný kolektiv sdružující pracující, nezaměstnané a studenty na anarchistických zásadách. Rozumíme tím federalismus, samosprávu a aktivitu zdola. Nemáme žádné vůdce, všechna rozhodnutí jsou přijímána všemi členy, případné funkce jsou volitelné a kdykoli odvolatelné zdola. ČSAF usiluje o vytvoření svobodné a samosprávné společnosti založené na územní a výrobní samosprávě, federalismu, rovnosti, solidaritě a sociální spravedlnosti. Společnosti, kterou budeme spravovat my samotní – obyčejní lidé – pracující, studenti a důchodci. ČSAF se věnuje propagaci anarchistických myšlenek a materiálů, různorodým akcím, aktivitám a kampaním, které považuje za důležité. Sdílíš podobné myšlenky a myslíš si, že organizovaním můžeme snadněji dosáhnout spousty věcí, snadněji a účinněji bránit svá práva a prosazovat své potřeby? Přidej se k ČSAF nebo s námi spolupracuj.

WWW.CSAF.CZ

Anarchismus v praxi

Jaké můžeme dát příklady?

Nakladatelství Československé anarchistické federace

55)Petr Aršinov citovaný Guerinem, opakování citace

56)Petr Aršinov v Anarchistické antologii

57)Aršinov, Historie machnovského hnutí

58)Opakování citace

59)Opakování citace

60)Opakování citace

61)Opakování citace

62)Státní systém a anarchie

63)Vzpomínky revolucionáře

64)Carlotte R. Anderson, Všeamerický anarchista

65)Carl Levy, Garmsci a anarchisté

66)Anarchismus

67)Proletářský pořádek

68)Opakování citace

69)Život a myšlenky

70)Williams, opakování citace

71)Williams, opakování citace

72)Opakování citace

73)Williams, opakování citace

74)Carl Levy, opakování citace

75)Život a myšlenky

76)Anarchismus

77)Williams,

78)Maltesta

79)Citát Paola Spriano, Okupace továren

80)Malatesta

81)Paolo Spriano, opakování citace

82)Max Nettlaua, Errico Malatesta: životopis anarchisty

83)Carl Levy, opakování citace

odehrávajícím se dnes. Není to stav, ale proces, který vytváříme samostatnou aktivitou a osobním osvobozením.

V 60. letech mnoho komentátorů popisovalo anarchistické hnutí jako záležitost minulosti. Nejen fašismus utržil jizvy evropskému anarchistickému hnutí v předválečných a ve válečných letech, ale také poválečné období kapitalistického Západu na jedné straně a leninistického Východu na straně druhé. Ve stejné době byl anarchismus pronásledovaný ve Spojených státech, Latinské Americe, Číně, Koreji (kde byla sociální revoluce s anarchistickým obsahem potlačena korejskou válkou) a Japonsku. Dokonce v jedné či dvou zemích, kde anarchisté unikli nejhorším represím, spojení studené války a mezinárodní izolace způsobilo, že anarchistické odborové svazy jako švédské SAC, se stávají reformistickými.

Ale ta stejná 60.léta jsou dekádou nového boje a na celém světě se „Nová levice“ spatřuje v anarchismu a v dalších zdrojích svých myšlenek. Mnoho výjimečných osobností masového výbuchu května 1968 ve Francii se označilo za anarchisty. Přestože toto hnutí upadlo, ti kteří z něj vyšli si zachovali své názory při životě a začali budovat nová hnutí. Smrt Franca v roce 1975 umožnila opětovné obrození anarchismu ve Španělsku, skoro půl milionu lidí tehdy v první pofrankovské epoše vstoupilo do anarchosyndikalistické CNT. Návrat k omezené demokracii v některých jihoamerických zemích koncem 70. a v 80.letech přinesl rozvoj anarchismu. A nakonec v 80.letech anarchisté jako první vzpřímili hlavy proti leninistickému Sovětskému svazu. První protestní pochod od roku 1928 byl zorganizován v roce 1987.

Dnešní anarchistické hnutí, přestože je stále slabé, organizuje desítky tisíc revolucionářů v mnoha zemích. Španělsko, Švédsko a Itálie – každá z těchto zemí má svá hnutí anarchistických odborových svazů, které sdružuje kolem čtvrť milionu členů. Většina zbývajících evropských zemí má několik nebo několik desítek tisíc anarchistických aktivistů. Anarchistické skupiny se poprvé objevily v zemích jako je Nigérie nebo Turecko. V Jižní Americe se hnutí masově obrodilo. Soupis kolektivů rozšířený venezuelskou anarchistickou skupinou *Corrio A* uvádí přes 100 organizací skoro v každé zemi.

Přestože je obrození nejslabší v Severní Americe, i zde jsou anarchistické organizace, u kterých se dá očekávat značný rozvoj. S přispěním rozvoje hnutí bude vytvářeno stále více příkladů anarchismu v praxi a stále více lidí se bude zapojovat do aktivit anarchistických organizací.

Jenže je důležité zdůraznit i masové příklady anarchismu uskutečňujícího se ve velkém měřítku s cílem vyhnout se zjevným záminkám oprávněných obvinění z „utopičnosti“. S ohledem na to, že historii píší vítězové, jsou tyto příklady anarchismu v praxi často ukrývány před veřejností a manipulují o nich v knížkách, filmech. Zřídka se o nich zmíní ve školách a na univerzitách (a pokud se o nich zmíní, jsou zkreslené a pokřivené). Samozřejmě existuje i několik výjimek.

Anarchismus má dlouhou historii v mnoha zemích a není možné se pokusit zdokumentovat každý příklad, prostě to nyní nepovažujeme za důležité. Také se

v praxi.

Volně přeloženo ze stránek polské Anarchistické federace a stránek polskojazyčného anarchistického FAQ.

Poznámky:

1)citováno Georgem Woodcockem, Pierre Joseph Prodhoun: Biografie

2)Marxismus, svoboda a stát

3)Anarchie v praxi

4)Bakunin o anarchismu

5)Pařížská Komuna roku 1871: pohled z levé strany, pod redakcí Eugena Schulkinda

6)Stewart Edwards, Pařížská Komuna roku 1871

7)Bakunin

8)Edwards, opakování citace

9)Deklarace lidu Francie“, citováno Georgem Woodcockem, Pierre Joseph Proudhon

10)Bakunin o anarchismu

11)Žádný bůh, žádný pán

12)Bojovat v revoluci

13)Kropotkin, Evoluce a prostředí

14)Opakovaná citace

15)Revoluční brožury Kropotkina

16)Kropotkin, opakovaná citace

17)Petr Kropotkin, Bojovat v revoluci

18)Petr Kropotkin, opakovaná citace

19)„Od vydavatelů“, Autobiografie mučedníků z Haymarket

20)opakovaní citace

21)ibid.

22)Opakování citace

23)Boj proti státu a jiné eseje

24)„Od vydavatelů“, Autobiografie mučedníků z Haymarket

25)opakování citace

Mnoho anarchistů odehrálo v Komuně významnou úlohu, například Louise Michel, bratři Reclusové a Eugene Varlin (později zavražděný během represí po potlačení Komuny). Pokud jde o reformy iniciované Komunou, například opětovné otevíraní pracovišť v podobě družstev, mohli anarchisté vidět, jak se realizují jejich myšlenky dělnických sdružení. Do května bylo 43 pracovišť spravováno kolektivně, Museum Louvre plnilo funkci továrny pro střelivo a zbraně řízené dělnickou radou. Požadavky Proudhona následovalo sdružení Svazu mechaniků a Sdružení ocelářských dělníků, jenž tvrdilo, že „ naše ekonomické osvobození…může být dosaženo pouze vytvářením dělnických sdružení, které změní naší situaci – těch co dostávají mzdu a učiní nás sduženými“. Členové takového sdružení dají své instrukce svým delegátům pro komisi Komuny Organizace práce, aby prosadili následující cíle:

„Odstranění vykořisťování člověka člověkem, posledního dědictví otroctví, organizací práce ve sdruženích vzájemné pomoci, nezávislých na kapitálu.“

Komuna vrací pracujícím zbraně zabavené během obléhání.

Tímto způsobem doufali, že se zajistí realizace požadavků, aby se v Komuně „rovnost nestala prázdným slovem“[5]. Svaz inženýrů schválil na setkání 23.května většinou hlasů, že od této chvíle musí být cílem Komuny „ekonomická emancipace“, která má dát možnost „dělníkům se organizovat cestou sdružení, ve kterých by panovala kolektivní odpovědnost“, aby „odstranili vykořisťování člověka člověkem“[6].

Teorie družstevní výroby pocházející od Proudhona a Bakunina se staly v Komuně vyzkoušenou revoluční realitou. S výzvou Komuny k federalismu a autonomii anarchisté pozorovali svá slova, že „ budoucí společenská organizace…(bude) vytvořena zdola nahoru pomocí volných sdružení a federací dělníků, bude začínat sdružením, pokračovat komunou, regionem, národem a nakonec se sdruží do velké mezinárodní univerzální federace.“[7] V Komuně vyhlášené „ Deklaraci lidu Francie“ můžeme postřehnout ozvěny anarchistických myšlenek. Předvídali „politickou jednotu“ společnosti založenou na „ dobrovolném sdružení všech lokálních iniciativ, volné a spontánní souhře všech osobních energií pro společný cíl – blahobyt, svobodu a bezpečnost všech.“[8] Nová

Beauvais a Mucel-Orleans. V noci bylo obsazeno Národní divadlo v Paříži, aby se stalo místem neustálých shromáždění pro probíhající kolektivní debaty. Později byla obsazena největší francouzská továrna Renault-Billancourt. Rozhodnutí o zahájení časově neomezené stávky byly často přijímány dělníky bez toho, aby se dotázali na názor odborářské byrokracie. Dne 17.května se 100 pařížských továren nacházelo v rukou svých zaměstnanců. Během víkendu, 19.května bylo okupováno již 122 továren. 20.května se okupační stávka stala generální a obsáhla 6 milionů pracujících. Tiskaři prohlásili, že nechtějí nechat monopol televizi a rádiu na mediální zprávy a rozhodli se zahájit tisk každodenních novin, pokud tisk" bude objektivním způsobem plnit svoji roli poskytování informací, které jsou jejich povinností." V určitých případech tak tiskaři naléhali na provedení změn v názvech a článcích před jejich posláním do tisku. Podařilo se to především zaměstnancům novin Le Figaro nebo La Nation.

Po obsazení Renaultu se studenti okupující Sorbonnu rozhodli okamžitě připojit k stávkujícím. Asi 4000 studentů s rudo-černými anarchistickými vlajkami v čele vstoupili do obsazené továrny. Stát, podnikatelé, odborové svazy a komunistická strana stanuli před nejčernější noční můrou – spojenectvím dělníků se studenty. Policie povolala 10 000 rezervistů a rozhořčení odborový byrokrati uzamkli vstupní brány do továren. Komunistická strana vyzývala své členy k potlačení povstání. Komunisté se sjednotili s vládou a šéfy, aby chytře vymysleli řadu reforem, ale když se vrátili k osazenstvu stávkujících továren, byly jejich návrhy vysmány dělníky.

Samotný boj a aktivita k rozšíření, byl organizován samosprávnými masovými shromážděními a koordinované akčními výbory. Podobná shromáždění dělníků také často řídily stávku. Murray Bookchin se přesvědčil, že „nadějí (pro revolty) je zapotřebí pociťovat v rozšiřování samosprávy ve všech jejích formách – všeobecných shromáždění, akčních výborů, továrních stávkových výborů – na všechny oblasti hospodářství, a dokonce na všechny oblasti života."[101] Na takových shromážděních „horečka života nakazila miliony, znova probudila v lidech porozumění, o kterém si nikdy nepomysleli, že by ho mohli dosáhnout"[102]. Již to nebyla dělnická nebo studentská stávka, začala se prolínat všemi třídami.

24.května anarchisté svolali demonstraci. Kolem 30 000 lidí pochodovalo směrem k Paláci Bastily. Policie uchránila ministerstva použitím obvyklých prostředků – obušků a slzného plynu, ale Burza zůstala bez ochrany a byla protestujícími zapálena.

V této etapě vývoje událostí některým levicovým skupinám nevydržely nervy. Trockistická JCR obrátila lidi zpátky do Latinské čtvrti. Další skupiny jako UNEF a Sjednocená socialistická strana znemožnily obsazení ministerstva financí a ministerstva spravedlnosti. Cohn-Bendit řekl o tomto incidentu: „Pokud jde o nás, nedovedli jsme si představit, jak snadné bylo vyhnat všechny ty ničemy...Nyní je jasné, že kdyby se ráno 25.května Paříž probudila a viděla okupaci nejdůležitějších ministerstev, gaullismus by se okamžitě zhroutil…" Ještě tu

vzdálena od skutečnosti. Zároveň se s růstem odcizení začaly objevovat autoritářské tendence – jakobínská většina vytvořila „Výbor veřejné ochrany", aby „chránila" (pomocí teroru) „revoluci". Výbor byl napaden libertinsko-socialistickou menšinou a naštěstí byl v praxi ignorován lidem Paříže, protože bránil svoji svobodu před francouzskou armádou, která útočila na Paříž jménem kapitalistické civilizace a „svobody". 21.května vládní oddíly vešly do města, následovalo 7 dní těžkých pouličních bojů. Oddíly vojáků a ozbrojení příslušníci buržoazie prohledávali ulice, úmyslně vraždili a mrzačili. Přes 25 000 lidí zahynulo v pouličních bojích, mnoho jich bylo zavražděno i po složení zbraní a jejich těla byla naházena do masových hrobů.

Pařížská Komuna udělila anarchistům tři důležitá ponaučení. Za prvé, decentralizovaná konfederace společnosti je nutnou politickou formou svobodné společnosti („To je forma jakou na sebe musí vzít sociální revoluce – nezávislé komuny"[16]). Za druhé, „ nemáme sebevětší důvod pro existenci vlády uvnitř komuny než pro existenci vlády nad komunou"[17]. To znamená, že se anarchistická společnost bude zakládat na konfederaci sousedských a zaměstnaneckých shromáždění, které mezi sebou svobodně spolupracují. Za třetí, kritický význam má sloučení politické a ekonomické revoluce v podobě sociální revoluce. „ Pokoušet se nejdříve upevnit Komunu a sociální revoluci odložit na později je nemožné, protože jedinou cestou k upevnění komuny je sociální revoluce"[18].

Mučedníci z Haymarketu

1.Máj je obzvláště významným dnem pro dělnické hnutí. Přestože byl v minulosti zneužit stalinistickou byrokracií v Sovětském svazu a dalších zemích, zůstává 1.Máj pro dělnické hnutí dnem mezinárodní solidarity – připomínkou minulých bojů a demonstrací naší naděje na lepší budoucnost. Dnem, kdy si je zapotřebí pamatovat, že křivda páchaná na druhém je křivdou páchanou na nás všech.

Historie 1.Máje je těsně spojená s anarchistickým hnutím a bojem pracujících za lepší svět. Ve skutečnosti tento svátek vznikl po popravě čtyř anarchistů z Chicaga v roce 1886 za organizování dělníků za osmihodinový pracovní den. Proto je 1.Máj ukázkou „anarchismu v praxi" – boje lidí práce s použitím přímé akce v odborových svazech s cílem proměny světa.

Všechno to začalo v 80. letech 19.století ve Spojených státech. V roce 1884 Federace organizovaných odborových svazů v USA a Kanadě (vznikla v roce 1881, v roce 1886 změnila název na Americkou federaci práce – AFC) schválila rezoluci, ve které ujistila, že „počátkem 1.máje 1886 bude muset být zákonem uznán osmihodinový pracovní den a doporučuje dělnickým organizacím v celém distriktu, aby uvedly do pořádku svá práva, aby se přidali k této rezoluci". Pro posílení tohoto požadavku byla zveřejněna výzva ke stávce na 1.máj 1886.

V Chicagu byli anarchisté hlavní silou v odborovém hnutí, a jejich přítomnost

ženy) odstraňovaly tradiční roli žen ve španělské společnosti, vedly k emancipaci tisíců žen zároveň v samotném anarchistickém hnutí i mimo něj. Tato činnost na sociálním poli byla jen pokračováním díla započatého dlouho před vypuknutím války, například již předtím anarchosyndikalisté zakládali laické školy, dělnická centra atd.

Dobrovolné milice, osvobozující ty částí Španělska, které byly pod kontrolou Franca, byly organizovány podle anarchistických zásad a byly složeny z mužů i žen. Neexistovala tam nadřazenost, salutování a ani důstojnická třída. Všichni si byli rovní…

Avšak anarchistické hnutí ve Španělsku, stejně jako jinde, bylo zničeno z jedné strany stalinismem (komunistická strana) a z druhé strany kapitalismem (Franco). Bohužel anarchisté postavili antifašistickou jednotu nad revoluci, a tímto způsobem pomohli svým nepřátelům zničit sama sebe i revoluci. Jestli byli k takovému jednaní přinuceni vnějšími podmínkami, nebo jestli tomu mohli uniknout, zůstává nadále věcí diskuse.Pokud chcete získat více informací o Španělské revoluci, doporučujeme následující knížky: Ponaučení ze španělské revoluce Vernona Richardse, Anarchisté ve Španělské revoluci a CNT ve Španělské revoluci Joseho Peiratse, Svobodné ženy Marthy A. Ackelsberg, Anarchistické kolektivy Sama Dolgoffa, Objektivismus a liberální výchova Noama Chomského, Anarchisté z Casa Viejas Jeromeho R. Mitze, Hold Katalánsku Georga Orwella a Kolektivy Během Španělské revoluce Gastona Levala.

Francie 1968

Květnovo-červnové události ve Francii vrátily anarchismus do radikální politické krajiny, po období, ve kterém ho mnoho lidí popisovalo jako mrtvé hnutí. Toto povstání desítek tisíc lidí mělo skromný začátek. Skupina anarchistů (společně s Danielem Cohn-Benditem), kteří byli vyhozeni ze školy vedením univerzity Nanterre za aktivity proti vietnamské válce narychlo svolala protestní demonstraci. Přítomnost 80 policistů rozzuřila mnoho studentů, kteří opustili svoji práci, aby se přidali do bojů a vyhnalo policii z univerzity.

Povzbuzeni touto podporou obsadili anarchisté administrativní budovu a uspořádali v ní masovou konferenci. Okupace se rozšířila na další budovu, Nanterre bylo obklíčeno policií a vedení uzavřelo univerzitu. Následujícího dne studenti Nanterre pochodovali směrem k Sorbonně nacházející se v centru Paříže. Neustálý nátlak policie a zatčení přes 500 lidí vyvolalo výbuch hněvu, který se projevil v podobě pětihodinových pouličních bojů. Policie napadala obušky a slzným plynem i náhodné chodce.

Úplný zákaz demonstrací a uzavření Sorbonny dovedlo tisíce studentů do ulic. Rostoucí brutalita ze strany policie vyprovokovala studenty k stavění prvních barikád. Novinář Jean Jacques Lebel napsal, že v průběhu první hodiny po půl noci „doslova tisíce lidí pomáhaly stavět barikády…ženy, dělníci, čumilové, lidé

protože speciální splnozmocněnec veřejně prohlašoval: „Řídím tento případ a vím co dělám. To, že tito muži budou pověšeni, je tak jisté jako to, že jednou umřu“[21]. Nebylo překvapením, že byli obvinění uznáni vinnými. Sedm jich dostalo trest smrti a jeden 15 let vězení.

Mezinárodní kampaň přinesla své ovoce - dva výroky trestu smrti byli změněny na doživotí, avšak protesty po celém světě zločiny americké justice nezastavily. Z pěti zbývajících Louis Lingg předstihl kata a zabil se den před popravou. Zbývající čtyři, Albert Parsons, August Spies, George Engel a Adolph Fischer byli pověšeni 11.listopadu 1887. V historii dělnického hnutí jsou známí jako mučedníci z Haymarketu. Podle odhadů 150 až 500 tisíc lidí popravené anarchisty doprovázelo na jejich poslední cestě a podle různých svědectví se 10-25 000 lidí účastnilo jejich pohřbu.

V roce 1889 americká delegace na Mezinárodním socialistickém kongresu v Paříži navrhla, aby byl 1.Máj přijat jako dělnický svátek. Měl uctít boje pracující třídy a „mučednictví osmi z Chicaga“. Od této doby se 1.Máj stal dnem mezinárodní solidarity. V roce 1893 nový guvernér státu Illinois oficiálně přiznal to, co pracující třída v Chicagu a na celém světě po celou dobu věděla a očistil mučedníky z důvodů jejich jasné neviny a také proto, že „proces nebyl spravedlivý“.

Během procesu mocní věřili, že takové pronásledování zlomí vaz dělnickému hnutí. Mýlili se. August Spies po zaznění rozsudku smrti řekl soudu:

„Pokud si myslíte, že naším pověšením můžete zlikvidovat dělnické hnutí…hnutí milionů, se kterými se špatně zachází, tyto miliony, které otužujete v bídě a nedostatku, čekají na osvobození – pokud to není váš názor, tak nás pověste! Zde uhasíte jiskru, ale tam a všude jinde, za vašimi zády i před vámi, všude, vzplanou plameny. Je to podzemní oheň. Nemůžete ho uhasit“[22]

Tehdy i v letech, které měly přijít, výzva vhozená státem a kapitalismem přesvědčila tisíce lidí k anarchismu, především ve Spojených státech. Od události na Haymarketu anarchisté slaví 1.Máj (v prvním dni v měsíci, reformistické odbory a dělnické strany přeložily své pochody na první neděli v měsíci). Činíme tak, abychom manifestovali naší solidaritu s dalšími představiteli pracující třídy po celém světě, oslavujeme minulé i současné boje, ukazujeme svoji sílu a připomínáme vládnoucí třídě její slabé stránky. Nestor Machno to komentoval takto:

„Tohoto dne se američtí dělníci pokusili organizovat, dali projevit svůj odpor vůči ničemnému pořádku státu a kapitálu bohatých…Dělníci z Chicaga…se sdružili, aby společně vyřešili problémy jejich života a boje…rovněž dnes…pracující… považují první májový den za příležitost ke sdružování se. Tehdy se začínají starat o své vlastní záležitosti a rozvíjí svoji emancipaci“[23].

Anarchisté zůstávají věrní počátku 1.Máje a slaví výročí, pořádají přímé akce utlačovaných. Útlak a vykořisťování rodí odpor a podle anarchistů je 1.Máj

strana a reformistické socialistické odbory CGL, mohli by společně fašismus zastavit.“[94]

Marxisté se potom, co pomohli porazit revoluci, přičinili k upevnění vítězství fašismu.

Dokonce i po vzniku fašistického státu se mu anarchisté postavili na odpor jak v samotné Itálii, tak i za hranicemi. Mnoho Italů, anarchistů i neanarchistů odešlo do Španělska, aby bojovali proti Francovi v roce 1936. Během II.světové války odehráli anarchisté hlavní úlohu v Italském partyzánském odboji. Fakt, že antifašistické hnutí bylo pod vlivem antikapitalistických elementů vedlo k tomu, že USA a Velká Británie dosazovaly známé fašisty na mocenské posty v jimi osvobozených územích (často tam, kde již bylo město předtím obsazeno partyzány, výsledkem bylo, že spojenecké oddíly „osvobozovaly“ města od svých vlastních obyvatel!).

Historie odporu proti fašismu v Itálii překvapuje tím, že někteří tvrdí, že italský fašismus byl výtvorem nebo jakoukoli formou syndikalismu. Tvrdí to dokonce i někteří anarchisté, podle amerického anarchisty Boba Blacka: „italští syndikalisté většinou přešli k fašismu“[95].

Opakujeme, italský fašismus neměl nic společného se syndikalismem. Anarchosyndikalistická USI bojovala proti fašistům a byla jimi zničena společně s anarchistickou UAI, socialistickou stranou a dalšími radikály. A to, že se hrstka předválečných marxistických syndikalistů později stala fašisty a vyzvala k „národnímu syndikalismu“ ještě neznamená, že je syndikalismus spojen s fašismem.

Není překvapením, že anarchisté byli nejdůslednějšími a nejopravdovějšími odpůrci fašismu. Tyto dvě hnutí nemohou dlouho existovat vedle sebe, zvážíme-li, že jedno se vyjadřuje za totalitní stát ve službách kapitalismu, a druhé za volnou, nekapitalistickou společnost. Nepřekvapuje, že když se privilegia a moc nacházela v nebezpečí, kapitalisté a velkostatkáři utíkali k fašismu, aby je uchránil. Tento proces je obecným historickým jevem(přesto vyjmenujme aspoň čtyři příklady: Itálie, Německo, Španělsko a Chile).

Španělská revoluce 1936

Španělsko mělo ve 30.letech nejsilnější anarchistické hnutí na světě. Chvíli po vypuknutí španělské „občanské“ války bylo přes 1,5 milionu dělníků a rolníků členy anarchosyndikalistického odborového svazu CNT (Národní konfederace práce), a 30 000 lidí působilo ve FAI (Iberská anarchistická federace). Tehdejší Španělsko mělo 24 milionů obyvatel.

Sociální revoluce vypukla jako odpověď na fašistický puč 18.července 1936, stala se největším experimentem libertinského (anarchistického) komunismu. Masový

odlišnou kulturu revoluční třídy v samotném srdci „vysněné Ameriky“. Ohrožení pro vládnoucí třídu a jejich systém bylo příliš velké, než aby mohli dovolit pokračování těchto aktivit (zvláště s čerstvými vzpomínkami na velké dělnické povstání v roce 1877. Stejně jako v roce 1886 se i toto povstání setkalo se státním násilím.). Proto pronásledování, parodie soudu a vraždění státu těch, kteří byli považováni státem a kapitalistickou třídou za „vůdce“ hnutí.

Budování syndikalistických odborových svazů

Hned na přelomu století začalo anarchistické hnutí v Evropě realizovat jeden z nejvíce úspěšných pokusů uskutečnění myšlenek anarchistické organizace v každodenním životě. Byla to odpověď na katastrofální dopad „propagandy činem“, kdy ojedinělí anarchisté vykonávali atentáty na vládní představitele, pokoušeli se tím vyvolat lidové povstání a byla to také odpověď na masová vraždění pařížských komunardů. V odpovědi na tuto nevydařenou a škodlivou kampaň se anarchisté vrátili ke svým kořenům a k úmyslům Bakunina, a začali budovat masové revoluční odborové svazy (syndikalismus a anarchosyndikalismus).

V období od 90.let 20.století do začátku I.světové války anarchisté vybudovali revoluční odborové svazy ve většině zemí Evropy (především ve Španělsku, Itálii a Francii). Kromě toho anarchisté v Severní a Jižní Americe taktéž dosáhli úspěchů v organizování syndikalistických odborů, především na Kubě, Argentině, Mexiku a Brazílii. Všechny průmyslové země měly nějaké syndikalistické hnutí, ačkoliv nejsilnější hnutí bylo v Evropě a Jižní Americe. Tyto odborové svazy byly organizovány konfederativním způsobem zdola nahoru, podle anarchistických principů. Bojovaly s kapitalisty v každodenním životě, snažící se o lepší mzdy a pracovní podmínky, ale také chtěly odstranit kapitalismus revoluční generální stávkou.

Anarchistické techniky organizace byly nakloněny aktivní účasti členů, jejich emancipačnímu a bojovnému duchu. Nápaditě bojovaly za reformy a vytvářely třídní uvědomění, proto bylo možné sledovat růst anarchosyndikalistických odborových svazů a jejich vlivu na dělnické hnutí. Například IWW stále inspiruje odboráře a v průběhu své dlouhé historie dala odborářům mnoho písní a hesel.

Většina syndikalistických odborů byla brutálně pronásledována během I.světové války, avšak v prvních poválečných letech aktivita těchto odborů dosáhla svého vrcholu. Řada bojovných vystoupení byla pojmenována jako „rudá léta“ v Itálii, kde dosáhly vrcholu během okupací továren. Ale v těchto letech jsme také svědky zničení těchto odborů jednoho po druhém v různých zemích ze dvou příčin. Na jednu stranu zdánlivý úspěch ruské revoluce dovedl mnoho aktivistů na cestu autoritářské politiky. Komunistické strany důmyslně podkopávaly anarchistické odbory, živily hádky a neshody. Ale ještě závažnější bylo to, že v těchto letech kapitalismus zahájil ofenzívu s použitím nové zbraně – fašismu. Fašismus se

„ti, kteří oslavují smlouvu podepsanou v Říme (mezi CGL a kapitalisty) jako vaše velké vítězství, vás podvedli. Ve skutečnosti se vítězství odnesli Giolliti (italský premiér), vláda a buržoazie, která se dostala z okraje propasti, nad kterou viseli.“ „Během okupací“ se buržoazie třásla, vláda byla bezmocná, aby se postavila situaci. „Proto jsou lží řeči o vítězství, když smlouva uzavřená v Říme vás navrátila do buržoazního vykořisťování, kterého jste se mohli zbavit. Pokud vrátíte továrny, udělejte to s přesvědčením o porážce ve velké bitvě a s neotřesitelným záměrem započít boj nanovo při první možnosti a proveďte ji až do úplného konce…Nic ještě není ztraceno, pokud máte iluzi co s klamným vítězstvím. Oslavovaný dekret o kontrole továren je lhářstvím…Protože má za cíl harmonizovat vaše zájmy se zájmy buržoazie, co je stejné jako harmonizovat zájmy vlka s beránkem. Nevěřte všem vašim vůdcům, kteří z vás dělají hlupáky, kteří odsouvají revoluci stále na pozdější dobu. Musíme sami provést revoluci, a když se tento pokus nezdaří, nečekejme na rozkazy, které stejně nikdy nepřijdou nebo přijdou pouze proto, aby vám přikázaly opustit aktivity. Důvěřujte sami sobě, věřte své budoucnosti a zvítězíte.“[82]

Slova Malatesty se potvrdila. Jedinými vítězi po ukončení okupací byla vláda a buržoazie. Zakrátko dělníci povstali tváří v tvář před fašismem, ale nejdříve v prosinci 1920, „po opuštění továren“, vláda (uvědomující si, kdo je skutečné ohrožení) „uzavřela do vězení celé vedení anarchosyndikalistické USI a AUI. Socialisté na to nereagovali“ a „vlastně ignorovali pronásledování anarchistů až do jara 1921, kdy šedivý anarchistický veterán Malatesta a další anarchisté zahájili protestní hladovku ve svých celách v Mediolaně“[83]. Nakonec byli propuštěni po čtyřdenním procesu.

Události roku 1920 ukazují na čtyři věci: Za prvé, že pracující dokáží promyšleně spravovat svá pracoviště sami bez šéfů. Za druhé je potřebné, aby se anarchisté angažovali v dělnickém hnutí. Bez podpory ze strany anarchosyndikalistické USI by bylo turínské hnutí ještě více izolované. Za třetí, anarchisté se musí organizovat, aby měli vliv na třídní boj. Rozvoj UAI a USI společně s poměrem vlivu, jako i počtu členů ukazuje na důležitost této záležitosti. Bez nalezení plánu okupací továren a podpory tohoto hnutí by bylo pochybné, jestli by to bylo tak všeobecné a promyšlené. Za čtvrté, že socialistická organizace, vytvořená jako hierarchická struktura s sebou nepřinese revoluční členy. Neustálým ohlížením se na vůdce, bylo hnutí zranitelné a nemohlo rozvinout svůj celý potenciál.

Toto období dějin Itálie objasňuje vznik fašismu v této zemi. Tobias Abse vysvětluje: “zrod fašismu v Itálii nelze oddělit od události Biennio Rosso, rudého dvouletí 1919-1920, které mu předcházely: Fašismus byla preventivní kontrarevoluce…uskutečněná vinou neuskutečněné revoluce.“[84] „Preventivní kontrarevoluci“ podrobně vysvětlil přední anarchista Luigi Fabbre.

Během okupací továren Malatesta přesvědčoval: „Pokud nedotáhneme celou záležitost do konce, za strach, který jsme nyní dali pocítit buržoazii, zaplatíme krvavými slzami.“[85] Pozdější události ukázaly, že měl pravdu, když kapitalisté a bohatí vlastníci půdy podpořili fašisty, aby naučili pracující třídu, kde je její

k společnosti založené na svobodě, rovnosti a solidaritě. Počáteční měsíce revoluce potvrzovaly předpověď Bakunina, že „budoucí společenská organizace bude vytvořena pouze zdola nahoru pomocí volných sdružení nebo federaci dělníků, nejdříve v jejich spolcích, potom v komunách, regionech, národech a nakonec ve velké federaci, mezinárodní a všeobecné“[26]. Rady delegátů a tovární výbory konkrétním způsobem odráželi myšlenky Bakunina a anarchisté sehráli významnou úlohu v tomto boji.

Útok na Kronštadt

Začátek revoluce - odstranění cara - bylo výsledkem přímé akce mas. V únoru 1917 petrohradské ženy způsobily výbuch chlebových nepokojů. Dne 18.února dělníci z Putilových závodů vstoupili do stávky. 22.února se stávka rozšířila na další továrny. 24.února již stávkovalo přes 200 000 dělníků, a 25.února se stávka stala doslova všeobecnou. Toho samého dne došlo k prvním ozbrojeným srážkám mezi protestujícími dělníky a armádou. 27.února nastal zlomový bod. Tehdy některé oddíly přešly na stranu revolučních mas a strhly s sebou další armádní jednotky. To nechalo vládu bez donucovacích prostředků, car abdikoval a byla vytvořena Prozatímní vláda.

Toto hnutí bylo tak spontánní, že všechny politické strany zůstaly v pozadí. Nevyjímalo to ani bolševiky: „Petrohradská organizace bolševiků se postavila proti vyvolání stávky ještě v předvečer revoluce, která předurčila konec monarchie. Naštěstí dělníci ignorovali bolševické direktivy a přesto stávkovali…Kdyby dělníci postupovali podle bolševických směrnic, možnost dojít k revoluci by byla v tomto momentě značně nejistá“[27].

Revoluce s sebou přinesla přímé akce zdola do doby, než se nový „socialistický“ stát nestal natolik silný, aby je zastavil.

Pro levici byl konec monarchie vrcholem mnohaletého úsilí socialistů a anarchistů na celém světě. Chvíli to ukazovalo na vítězství pokrokové časti lidského rozumu nad tradičním útlakem a jako taková byla oslavována levicí ve všech zemích. Ale v samotném Rusku šly věci mnohem dále. Na pracovištích, v ulicích a na vesnicích stále více lidí získávalo přesvědčení, že politické

zaměstnanců závodů mimo pracovní dobu. Přestože byla činnost rad a jejich přítomnost v továrních halách velmi omezená, ještě se dočkaly návratů během podzimních okupací továren.

Anarchosyndikalisté „obvinili socialisty ze zrady. Kritizovali je, že v to co věřili, bylo jen falešné poslouchání disciplíny, činící socialisty závislými na jejich ztrouchnivělém vedení.“ Místo disciplíny, která stavěla každé hnutí pod kalkulace, obavy, chyby a eventuální zrady vůdců postavili jinou disciplínu: dělníků ze Sestri Ponente, kteří stávkovali na znamení solidarity s Turínem, železničářů, kteří odmítli dopravit bezpečnostní síly do Turína. Anarchisté a členové anarchosyndikalistické USI zapomněli varovat dělníky ohledně stran a sekt, aby se mohli dát k dispozici dělníkům Turína. Smutné je, že direktivní disciplína socialistů a jejich odborových svazů se zopakuje během okupací továren, což s sebou přinese katastrofální následky.

V září 1920 se v Itálii uskutečnila široká škála okupačních stávek, které byly odpovědí na snížení mezd a výluk ze strany zaměstnavatelů. „Atmosféra krize se vytvářela kolem syndikalistických vystoupení.“ V polovině srpna pracující ocelářského průmyslu z anarchosyndikalistických odborů USI „vyzvali oba odborové svazy k obsazení továren“ a volali po „preventivní okupaci“, která se měla stát obranou před výlukami. USI to vnímala jako „vyvlastnění továren ocelářskými dělníky“ (které musí „být bráněno všemi možnými prostředky“). Považovali za nezbytné „vyzvat pracující z ostatních odvětví průmyslu do boje“[73]. Opravdu,“kdyby reformistická FIOM nepřijala syndikalistické myšlenky okupací továren zamezujícím zaměstnavatelům použít výluky, mohla by anarchosyndikalistická USI získat značnou podporu politicky aktivní pracující třídy v Turínu“[74]. Stávky začaly v mechanických závodech a rychle se rozšířily na železnici, silniční dopravu a další odvětví průmyslu, rolníci například obsazovali půdu. Avšak stávkující učinili významně mnohem více, než že jen okupovali svá pracoviště, založili totiž dělnickou samosprávu. Zakrátko bylo v práci přes 500 000 stávkujících a vyrábělo pro sebe. Anarchista Errico Malatesta, účastník těchto událostí, píše:

„Oceláři odstartovali celé hnutí ve věci sporu za zvýšení mezd. Byla to stávka nového druhu. Místo opuštění továren vymysleli zůstat uvnitř bez vykonávání práce…V celé Itálii byla mezi dělníky revoluční horečka a zakrátko požadavky změnily svůj charakter. Pracující došli k závěru, že situace došla tak daleko, aby výrobní prostředky vzali do svého vlastnictví jednou provždy. Ozbrojili se s cílem obrany…a začali organizovat výrobu ve vlastních rukou…bylo to skutečné odstranění vlastnického práva…bylo to nové zřízení, nová forma společenského života, kterou tímto zahájili. Vláda nečinně přihlížela, protože se necítila schopna se postavit.“[75]

Daniel Guerin trefně shrnuje, jaké plány mělo toto hnutí:

„Řízení továren…(bylo) vykonáváno technickými a administrativními dělnickými výbory. Samospráva přišla dost okružnou cestou: zpočátku obdržela pomoc od

Skutečně jeden z bolševických vůdců v červenci 1917 tvrdil (v odpovědi na růst anarchistického vlivu), že „distancováním se od anarchistů se můžeme izolovat od mas“[32].

Anarchisté působili společně s bolševiky během říjnové revoluce, která odstranila Prozatímní vládu. Ale věci nabraly opačný směr, když se autoritářští socialisté z bolševické strany dostali k moci. Přestože anarchisté i bolševici používali mnoho stejných hesel, existovaly mezi nimi důležité rozdíly. Jak zopakoval Volin: „z úst anarchistů zněla upřímně a konkrétně, protože se shodovala s jejich principy a volala k aktivitám v úplné shodě s těmito principy. Ale u bolševiků ta stejná hesla znamenala zcela jiná praktická řešení, než ta navrhovaná anarchisty, taková, která popíraly myšlenky, které tyto hesla vyjadřovala.“[33]

Vezměme si jako příklad heslo „všechnu moc sovětům“. Pro anarchisty to jednoznačně znamenalo, aby orgány pracující třídy přímo spravovaly společnost, na základě instruovaných a odvolatelných delegátů. Pro bolševiky bylo toto heslo jednoduše prostředkem k zformování bolševické moci nad sověty. Rozdíl je obrovský, „protože anarchisté hlásali, že pokud má moc skutečně náležet sovětům, nemůže zároveň patřit bolševické straně, a pokud patří straně jak si to představovali bolševici, potom nemůže náležet sovětům“[34]. Omezení role sovětů pouze k vykonávání dekretů centrální (bolševické) vlády a přiznání jim práva na odvolání vlády (těch, co mají skutečnou moc) na Celoruském sjezdu, se nerovná „plné moci“ a je jejím naprostým opakem.

Podobnou věc ukazuje „dělnická kontrola výroby“. Před říjnovou revolucí viděl Lenin „dělnickou kontrolu“ výlučně v kategorii „všeobecné, všezahrnující kontrole dělníků nad kapitalisty“[35]. Nevnímal ji zcela v kategorii řízení výroby přímo dělníky (tzn.odstranění námezdní práce) pomocí federací továrních výborů, jak to činili anarchisté a tovární výbory spravované dělníky. S. A. Smith pravdivě uvádí, že Lenin využil „termín dělnické kontroly zcela jiném významu než tovární výbory“. Skutečné Leninovy „návrhy…(měly) charakter zcela státotvorný a centralistický, zatímco praxe továrních výborů měla povahu lokální a autonomní.“[36] Podle názoru anarchistů, „pokud se dělnické organizace rozhodly k vykonávání skutečné kontroly (nad svými šéfy), potom jsou schopny vykonávat zajištění celé výroby. V tomto případě by mohl být soukromý průmysl odstraněn rychle, avšak postupně, a nahrazen kolektivním průmyslem. Nakonec anarchisté opustili nejasné, mlhavé heslo o kontrole výroby. Vyjádřili se za vyvlastnění soukromého průmyslu – postupné, ale nevyhnutelné organizacemi kolektivní výroby.“[37]

Od doby co se dostali k moci, bolševici systematicky podkopávali dělnickou kontrolu ve jménu lidu a nahradili jí „kontrolou“ ve svém vlastním státním chápání. „Třikrát“, píše jeden z historiků: „v prvním měsíci sovětské vlády, chtěli

představitelé továrních výborů zavést svůj model k životu. Pokaždé je stranické vedení porazilo. Skutečnost byla taková, že se moc rozhodovat a kontrola dostala do rukou státních orgánů, které byly podřízeny centrálním vládcům, kteří je vytvořili.“[38] Tento proces nakonec dovedl Lenina k argumentaci „vládnutí jednou

pořádek), jehož první vydání se objevilo 1.máje 1919. Jak shrnuje Daniel Guerin, byl „vydáván levicovým socialistou Antoniem Gramisco a profesorem filozofie Turínské univerzity vyznávajícím anarchistické myšlenky (psal pod pseudonymem Carlo Petri), a také celou anarchistickou smetánkou v Turínu. V továrnách značná část lidí podporovala skupinu Ordine Nuovo, zvláště byla podporovaná anarchosyndikalistickými militanty z ocelářských závodů Pietrem Ferrerem a Mauriziem Garinem."

Manifest Ordine Nuovo byl společně podepsán socialisty a anarchisty, souhlasil s uznáním závodních rad za „orgány předurčené pro budoucí komunistické zřízení spravované zároveň jednou továrnou, ale i celou společností."[66]

Události v Turínu nemusíme zkoumat izolovaně. V celé Itálii dělníci a rolníci přistoupili k aktivitám. Koncem února 1920 vybuchla epidemie okupací továren v Miláně, Turínu, Janově, Římě, Florencii, Neapoli nebo Palermu. V Ligurii (provincie v okolí Janova) dělníci po zhroucení jednání o zvýšení mezd zabírali podniky ocelářského průmyslu a loděnice v Sestri Ponente, Cornigliano a Campi. V průběhu čtyř dní začali řídit pod vedením anarchosyndikalistů a syndikalistů továrny pomocí závodních rad.

V tomto období počet členů Italského syndikalistického svazu (USI) vzrostl na 800 000 a vliv Italské anarchistické unie (UAI) čítal 20 000 členů, proporcionálně rostl také náklad anarchistického deníku Umanita Nova. Marxistický historik Gwyn A. Williams píše: „Anarchisté a revoluční syndikalisté byli nejdůležitější a nejrevolučnější skupinou na levici…nejviditelnějším znakem dějin syndikalismu a anarchismu v letech 1919-1920 byl jejich rychlý a doslova neustálý rozvoj… Syndikalisté ve velké míře získávali pro své názory militanty pracující třídy, to se nedařilo socialistickému hnutí."[67] V Turínu pracovali v rámci FIOM." a byli „od začátku úctyhodně zapojení do kampaně Ordine Nuovo"[68] Jak bylo možné předpokládat, bylo Ordine Nuovo ostatními sociality odsuzováno jako „syndikalistické".

Ve skutečnosti anarchisté a syndikalisté jako první vytáhli myšlenku okupací pracovišť. Italský anarchista Malatesta probíral tento úmysl na stránkách Umanita Nova v březnu 1920. Tvrdil, že „všeobecné protestní stávky již neznekliďňují nikoho…je potřeba vyzkoušet něco jiného. Navrhujeme tuto myšlenku: přebírání továren…je to metoda s jistou budoucností, protože odpovídá konečnému cíli dělnického hnutí a stane se přípravou pro každého k poslednímu aktu vyvlastnění."[69] Ve stejném měsíci během „intenzivní syndikalistické kampaně za uznání rad v Mila anarchista Armando Borghi (sekretář USI) vyzval k masovému přebírání továren. V Turínu skončily opětovné volby mluvčích závodů, které vedly k dvoudenním orgiím vášnivých sporů a dělníky ovládla horečka. Komisaři (závodních rad) začali volat po okupacích. Opravdu, „hnutí dělnických rad mimo Turín bylo jistě anarchosyndikalistické". Není divu, že sekretář syndikalistických zaměstnanců v ocelářském průmyslu urychloval „dát podporu radám v Turínu, protože reprezentovaly antibyrokratickou přímou akci, usilující o kontrolu továren a mohly se stát prvními buňkami syndikalistických průmyslových svazů…

strany dokonce i po nástupu stalinismu).

Také Rudá armáda nezůstala dlouho demokratickou organizací. V březnu 1918 Trockij zrušil odvolatelnost velitelů a vojenských výborů:

„Princip odvolatelnosti je politicky bezúčelový a technicky nevýhodný, a v praxi byla zrušena dekretem."[43]

Maurice Brinton správně shrnuje:

„Trockij, jmenovaný komisarem armádních záležitostí po uzavření Brest-litevského míru, se rychle ujal reorganizace rudé armády. Obnovil trest smrti za neposlušnost během vojenských akcí. Stejně tak postupně obnovil salutování, speciálními formami se vrátil k velitelům s odlišným ubytováním a dalšími důstojnickými privilegii. Rychle se zbavil demokratických forem organizace, včetně volby velitelů."[44]

Samuel Farber připomíná, že „nemá žádné důkazy ukazující na to, že by si Lenin a kterýkoli další z bolševických vůdců zoufali nad ztrátou dělnické kontroly a demokracie v sovětech, nebo přinejmenším považovali tuto ztrátu za krok vpřed, jak to Lenin deklaroval v případě vyhlášení válečného komunismu v roce 1921."[45]

Proto po říjnové revoluci začali anarchisté vznášet obvinění na adresu bolševického režimu a volali po „třetí revoluci", která konečně osvobodí masy od šéfů (kapitalistických i socialistických). Odkrývali fundamentální rozdíly mezi rétorikou bolševismu (vyjádřenou například v díle Lenina – Stát a revoluce) a jeho realitou. Bolševismus u moci naplnil předpovědi Bakunina, že „diktatura proletariátu" se stane „diktaturou nad proletariátem", řízenou vůdci komunistické strany.

Vliv anarchistů začal růst. Jacques Sadoul (francouzský důstojník) přibližuje začátek roku 1918 takto:

„Anarchistická strana je nejaktivnější, nejbojovnější mezi opozičními skupinami, a pravděpodobně také nejpopulárnější…Bolševici jsou znepokojení."[46]

V dubnu 1918 bolševici začali s fyzickým pronásledováním svých anarchistických rivalů. 12.dubna 1918 ČEKA (tajná policie vytvořená Leninem v prosinci 1917) zaútočila na anarchistická centra v Moskvě. Krátce nato stejným způsobem zaútočila na ostatní centra v dalších velkých městech. Zároveň s pronásledováním svých nejhlasitějších oponentů na levici začali bolševici omezovat svobodu mas, u kterých sami tvrdili, že je chrání. Sověty, svoboda slova, opoziční strany a politické organizace ‚samospráva na pracovištích a na venkově – to vše bylo zničeno ve jménu „socialismu". Musíme zdůraznit, že vše se stalo ještě před vypuknutím občanské války koncem května 1918 (většina stoupenců leninismu totiž ospravedlňuje autoritářství bolševiků občanskou válkou). Během občanské války následovalo pouze urychlení tohoto procesu, kdy bolševici pronásledovali opozici ze všech stran, společně se stávkami a protesty

„musí patřit samotným pracujícím, musí patřit těm, kteří pracují, tudíž musí být zespolečenštěné.“[61]

Samotná armáda křiklavě kontrastovala s Rudou armádou, zachovala si totiž zásadně demokratický charakter (přes zjevné zrůdnosti občanské války, které jistě vedly k několika ústupkům od tohoto ideálu, avšak v porovnání s režimem vnuceným rudé armádě Trockým byla machnovčina mnohem demokratičtější).

Krvavý konec anarchistického experimentu na Ukrajině v oblasti samosprávy nastal tehdy, když se bolševici obrátili proti machnovčině (svému dočasnému spojenci proti „bílým“ – stoupencům cara), kterou již nepotřebovali. Avšak musíme zde zdůraznit jeden zřejmý závěr z historie machnovčiny, jmenovitě to, že bolševiky zavedená diktátorská politika nevyplynula z nezbytnosti vedené objektivními okolnostmi, ale spíš z politických myšlenek bolševismu, které měly výrazný vliv na přijetí tohoto rozhodnutí. Machnovčina přece působila během občanské války a neprováděla stejnou politiku jednostranické moci, jak to učinili bolševici. Místo toho machnovci úmyslně probouzeli svobodu, demokracii a moc pracující třídy v krajně těžkých podmínkách (za silného odporu bolševiků vůči této politice). Všeobecně přijímanou frází je, že neexistovala žádná alternativa, která by se mohla postavit bolševikům. Zkušenost machnovčiny ukazuje, že to nebyla pravda. Je zjevné, že myšlenek je spousta a machnovčina nám ukazuje, že byla (a stále existuje) praktická alternativa vůči bolševismu – anarchismus.

Poslední anarchistický pochod v Moskvě před rokem 1987 se uskutečnil během pohřbu Kropotkina v roce 1921. Tehdy přes 10 000 lidí pochodovalo za jeho rakví. Nesli černé transparenty hlásající „Kde existuje vláda, není svoboda!“ a „Osvobození pracující třídy je úkolem samotných pracujících“. Když průvod míjel vězení na Butylkách, vězňové zpívali anarchistické písně a třásli mřížemi svých cel.

Anarchistická opozice proti bolševickému režimu v Rusku začala pracovat v roce 1918. Anarchisté byli první skupinou na levici, která byla vystavena represím ze strany nového „revolučního“ režimu. Za hranicemi Ruska ještě anarchisté podporovali bolševiky, dokud se k nim nedostaly zprávy z anarchistických zdrojů o represivním charakteru bolševického režimu. Jakmile tyto věrohodné informace získali, odmítli bolševismus a jeho systém založený na vládě jedné strany a represích anarchisté po celém světě. Zkušenosti bolševismu potvrdily Bakuninovy předpovědi, že marxismus znamená „silně despotickou vládu nad masami, řízenou novou velmi úzkou aristokracií skutečných nebo údajně šikovných. Lid se stává nevzdělaným, lid je vyloučen ze starostí vlády a je zcela integrován do vládního stáda.“[62]

Od roku 1921 anarchisté mimo hranice Ruska začali popisovat Sovětský svaz jako zemi „státně-kapitalistickou“, aby poukázali na to, že přestože mohli být odstranění individuální šéfové, byrokracie sovětského státu odehrává stejnou roli, jakou hrají individuální šéfové na Západě (anarchisté v samotném Rusku používali tento název již od roku 1918). Podle názorů anarchistů „ruská

svých vlastních třídních organizací…opřených o konkrétní akce a samosprávu, podporových, ale ne řízených revolucionáři působícími mezi masami, a specialisty z technických oborů, obrany a dalších“[49]. Nahrazením moci dělníků vládou strany spáchala ruská revoluce svojí první chybu. Není s podivem, že následující prognóza (z listopadu 1917) předpovídaná ruskými anarchisty se ukázala jako pravdivá:

„Potom co bude jejich moc upevněna a „legalizována“, bolševici, kteří jsou lidmi centralistického a autoritářského jednání, začnou napravovat život lidu a země vládními a diktátorskými metodami řízení z centra…Budou diktovat svoji vůli strany celému Rusku a komandovat celý národ. Vaše sověty a další vaše lokální organizace budou postupně umístěny do role orgánů vykonávajících vůli centrální vlády. Místo zdravé, konstruktivní práce dělnických mas, místo svobodné, zdola plynoucí jednoty, uvidíme zakládání autoritářského, státního aparátu, který bude jednat shora a vládnout hnutí svou železnou rukou, aby odstranila vše, co by mu stálo v cestě.“[50]

Takzvaný „dělnický stát“ nemůže osvobodit lidi z pracující třídy, ani jim dát šanci účastnit se řízení (jak tvrdí marxisté) jednoduše proto, že státní struktury k tomu nejsou uzpůsobené. Byly vytvořeny jako nástroj vlády menšiny, a nemůžou být přetvořeny na prostředek osvobození pracující třídy (a ani nemůžou být strukturami vytvořenými „nanovo“). Kropotkin to vysvětlil takto: anarchisté „věří, že státní organizace byly silou, ke které se uchýlily menšiny s cílem ustanovit a organizovat svojí moc nad masami, a proto nemůže být silou, která poslouží k odstranění těchto privilegií“[51].

Jinými slovy to bylo popsáno v brožurce napsané v roce 1918:

„Pro našince revoluce zemřela několik měsíců po tom, co bolševici převzali moc. Pro svět se bolševici a Sovětský svaz snaží reprezentovat „socialismus“, dokonce i potom co zničili základy opravdového socialismu. Přetvořením sovětů na instituce státu nahradili jejich moc mocí strany, oslabili tovární výbory, odstranili demokracii z ozbrojených sil a pracovišť, pronásledují politickou opozici a dělnické protesty, bolševici tímto skutečně odstrčili pracující třídu na okraj jejich vlastní revoluce. Bolševická ideologie a praxe sami o sobě byla významným, a časem rozhodujícím činitelem procesu degenerace revoluce a nakonec vzniku stalinismu.

Jak anarchisté předpovídali, již o několik desetiletí dříve se ve vzdálenosti několika měsíců a ještě před vypuknutím občanské války stal bolševický „dělnický stát“, podobně jako každý stát, cizí silou nad pracující třídou a nástrojem vlády menšiny (v tomto případě strany). Občanská válka tento proces uspíšila a rychle zavedla diktaturu strany (čelní bolševici začali masy doopravdy přesvědčovat, že je nezbytná pro každou revoluci). Bolševici odstranili libertinsko-socialistické elementy ze své země. Potlačení povstání v Kronštadtu a machnovského hnutí se stalo posledním hřebíčkem do rakve socialismu a ukončením procesu podrobení si sovětů.

Kronštadtské povstání v únoru 1921 mělo pro anarchisty ohromný význam.

Povstání začalo, když námořníci Kronštadtu podpořili stávkující dělníky v Petrohradě v únoru 1921. Schválili patnáctibodovou rezoluci, kde v prvním bodě zazněla výzva k vytvoření sovětské demokracie. Bolševici očernili kronštadtské povstalce jako kontrarevolucionáře a povstání potlačili. Pro anarchisty to byla významné, protože represe již nemohly být ospravedlňovány občanskou válkou (ta skončila o několik měsíců dříve) a také proto, že to bylo především povstání obyčejných lidí bojujících za opravdový socialismus. Volin to shrnul takto:

„Kronštadt byl prvním uceleným a nezávislým pokusem lidu, aby se osvobodil od všech břemen a provedl sociální revoluci: tento pokus byl učiněn přímo… samotnou pracující třídou bez politických pastýřů, bez vůdců a učitelů. Byl to první krok směrem k třetí skutečné sociální revoluci“[52].

Na Ukrajině se anarchistické myšlenky dočkaly nejzdárnější realizace. Na území nacházejícím se pod ochranou machnovského hnutí, si lidé z pracující třídy organizovali svůj vlastní život přímo, na základě svých vlastních myšlenek a potřeb – na skutečném společenském sebeurčení. Toto hnutí pod velením rolníka – samouka Nestora Machna, nebojovalo pouze proti rudé a bílé diktatuře, ale postavilo se také na ozbrojený odpor ukrajinským nacionalistům. V opozici na jejich výzvy o „sebeurčení národa“ (za nový ukrajinský stát), Machno volal po sebeurčení pracující třídy na Ukrajině a na celém světě. Machno inspiroval své kolegy rolníky a dělníky k boji za skutečnou svobodu:

„Zvítězit nebo zemřít – to je dilema, ke kterému se ukrajinští rolníci a dělníci staví čelem v této historické chvíli…Ale nezvítězíme proto, abychom opakovali omyly minulých let, chyby spočívající ve svěření našeho osudu do rukou nových pánů, proto zvítězíme, abychom vzali své osudy do svých vlastních rukou, abychom vedli své životy podle své vlastní vůle a svého vlastního chápání pravdy.“[53]

Aby zajistili dosažení tohoto cíle, machnovci odstraňovali mocenské instituce ve městech a městečkách které osvobodili tak, že a přemlouvali jejich obyvatele k vytvoření svobodných sovětů, aby si lidé práce mohli vládnout sami. Vezměme si jako příklad Alexandrovsk (dnes milionové město na východním toku Dněpru), když machnovci osvobodili město, „okamžitě svolali pracující k účasti na generální konferenci…bylo navrženo, aby si dělníci organizovali život města a fungování továren svými vlastními silami, pomocí vlastních organizací…Po první konferenci následovala druhá. Masy dělníků se zápalem prozkoumávaly a projednávaly problémy organizace života podle zásad dělnické samosprávy. Všichni dělníci přivítali tyto myšlenky s největším entuziasmem…železničáři udělali první krok… svolali komisi zabývající se organizací železniční sítě v regionu…Od tohoto momentu se dělníci Alexandrovska začali systematicky zabývat vytvářením orgánů samosprávy.“[54]

Machnovci dokázali, že „svoboda dělníků a rolníků je jejich vlastnictvím a nepodléhá žádným omezením. Dělníkům a rolníkům náleží jednání, sebeorganizování se, domlouvání se mezi sebou o všech oblastech života, jak jim je to podobné a jak si to přejí…Machnovci nemůžou udělat nic víc, jen udělit

pomoc a radu…V žádném případě nemůžou a ani nechtějí vládnout.“[55]

V Alexandrovsku bolševici navrhli machnovcům rozdělení vlivů – bolševický Revkom (Revoluční výbor) bude řídit politické záležitosti a machnovci vojenské. Machno jim vzkázal následující: „Táhněte a zabývejte se nějakým slušnějším obchodem, místo úsilí vnucovat svoji vůli dělníkům.“[56]

Machnovci organizovali také svobodné rolnické komuny, které „ovšem podle všeobecného mínění…nebyly početné, a obsáhly jen menší část obyvatelstva… Ale nejcennější na tom bylo to, že tyto komuny byly zakládány chudými rolníky nezávisle. Machnovci na ně nikdy nevyvíjeli žádný nátlak, omezili se pouze na propagaci myšlenky svobodných komun.“[57] Machnovci odehráli důležitou úlohu v přerozdělování statkářských majetků. Lokální sověty a jejich krajské a regionální sjezdy daly rovná práva pro užívání půdy všem skupinám rolnické společnosti.[58]

Machnovci kromě toho vložili mnoho času a energie k angažování celého obyvatelstva k záležitostem projednání rozvoje revoluce, činnosti armády a společné politiky. Zároveň organizovali mnoho konferencí dělnických, vojenských a rolnických delegátů s cílem projednaní společenských a politických záležitostí, ale také otázky svobodných sovětů, odborových svazů a komun. Po obsazení Alexandrovska zorganizovali v květnu 1919 regionální sjezd rolníků, dělníků a povstalců a v červnu 1919 mimořádný sjezd několika regionů. Bolševici je považovali za kontrarevolucionáře, pokoušeli se zabránit svolávání sjezdů a prohlašovali, že jejich organizátoři a účastnici budou zbaveni občanských práv.

Odpovědí machnovců bylo udržení termínu shromáždění za každou cenu, a přitom kladli si otázku: „ Mohou zde existovat práva určená skupinkou lidí, nazývající se revolucionáři, které jim dovoluje zbavit občanských práv celý lid, který je více revoluční než jsou oni sami?“ a „Čí zájmy musí bránit revoluce: strany nebo lidu, který pro tuto revoluci obětoval vlastní krev?“ Sám Machno prohlašoval: „Uznávám, že dělníci a rolníci mají nenarušitelné právo vybojované revolucí k svolávání konferencí ve svém vlastním zájmu pro projednávání svých záležitostí.“[59]

Machnovci „plně využívali revoluční principy svobody slova, názorů, tisku a politického sdružování. Ve všech městech, které obsadili, začali svoje působení tím, že zrušili všechny zákazy a odvolali všechna omezení vnucená tiskem a politickými organizacemi té či oné vlády“. Popravdě „jediným omezením, které nařídili bolševikům, levicovým eserům a dalším státotvorcům, které uznali za nezbytné, byl zákaz vytváření jejich „revolučních výborů“, které usilovaly pouze o vnucení diktatury lidem.“[60]

Machnovci odmítli bolševické manipulování sověty a místo toho podporovali „svobodný a zcela nezávislý systém rad pracujících bez vlády a samozvaných zákonů“. Jejich výzvy potvrzovaly, že „pracující lidé si musí sami svobodně vybírat své vlastní rady, které budou plnit vůli a přání samotných pracujících – to znamená rady administrativní, ne vládnoucí.“ Pokud jde o ekonomické záležitosti, kapitalismus měl být odstraněn společně se státem – půda a výrobní prostředky

té stejné třídy, o které tvrdili, že ona sama řídí „diktaturu“, když se nacházejí u moci.

Je důležité si uvědomit, že tento proces začal dlouho před vypuknutím občanské války, což potvrzuje anarchistickou teorii, že „dělnický stát“ je významový protimluv. Pro anarchisty nebylo bolševické nahrazení moci dělníků vládou strany (a konflikt mezi nimi) žádným překvapením. Stát je předáním moci do rukou hrstky, a to znamená, že myšlenka „dělnického státu“ vyjadřujícího „vládu dělníků“ je logicky nemožná. Když dělníci spravují společnost, moc spočívá v jejich rukou. Pokud existuje stát, moc spočívá v rukou hrstky lidí na vrcholu a není v rukou všech. Ustanovení státu je vládou menšiny. Z důvodů své zásadní povahy, struktury a uspořádání žádný stát nemůže být orgánem samosprávy pracující třídy (většiny). Z tohoto důvodu anarchisté argumentují pro zdola vytvořenou federaci dělnických rad (samospráv), jako způsobu vedení revoluce a způsobu řízení společnosti směrem k odstranění kapitalismu a státu.

Státní moc, jak vždy zdůrazňovali anarchisté, znamená předání moci do rukou menšiny. To automaticky vytváří společnost rozdělenou na třídy – na ty, jenž mají moc a ty jenž ji nemají. Bolševici se odcizili pracující třídě poté, co se dostali k moci. Ruská revoluce potvrdila argumenty italského anarchisty Malatesty, že „ vláda, čili skupina lidí, které bylo svěřeno vytváření zákonů a které je umožněno využívat společenskou moc k donucení každého člověka k poslušnosti nad zákonem, se sama stává privilegovanou třídou odtrženou od lidu. Jako každé institucionalizované těleso se stát bude instinktivně snažit rozšiřovat své pravomoci, dostat se zpod veřejné kontroly k vnucení své vlastní politiky a k upřednostňování svých všeobecných zájmů. Již jen uchvacováním privilegovaných pozic stojí stát v opozici s lidem, který svou silou ničí“[47]. Silně centralistický stát, stejný jako vybudovali bolševici, snižuje odpovědnost vládnoucích na minimum a zároveň přispívá k jejich izolaci od ovládaných. Masy již nebyly zdrojem nadšení a síly, ale spíš cizorodou skupinou, které chybí „disciplína“ (schopnost plnit rozkazy) a dostává revoluci do nebezpečí. Jak poznamenal jeden ruský anarchista:

„Proletariát je postupně zotročen státem. Lidé jsou přeměněni na sluhy, nad kterými vyrostla nová třída vůdců, nová třída, zrozená především z lůna tzv. inteligence…Nemá smysl říkat, že bolševická strana byla založena proto, aby vytvořila nové třídní zřízení. Mluvíme pravdu, že dokonce nejlepší záměry a snahy musí být nevyhnutelně zničeny zlem, tedy přirozeně jakýmkoli systém centrální vlády. Oddělení řízení od práce a rozdělení na administrátory a dělníky logicky plyne z centralizace. Nemůže to být jinak.“[48]

Z těchto důvodů anarchisté, ačkoli souhlasí s názorem, že rozvoj politických myšlenek mezi pracující třídou není rovnoměrný, odmítají myšlenku, že „revolucionáři“ musí převzít moc ve jménu pracujících. Protože když pracující opravdu nebudou sami spravovat společnost, revoluce nepřinese úspěch. Podle anarchistů to znamená, že „skutečná emancipace může být dosažena jedině přímou, všeobecnou, nezávislou aktivitou…samotných dělníků, sdružených…do

revoluce…se pokouší dosáhnout…ekonomickou rovnost…avšak toto úsilí bylo v Rusku zvoleno v podmínkách silně centralistické stranické diktatury…ale tato námaha vybudovat komunistickou republiku opřenou o silně centralistický státní komunismus řízený železným zákonem stranické diktatury směřuje k tragickému konci. V Rusku se učíme vidět to, jak se komunismus nemá realizovat.“[63]

Okupace továren v Itálii

Po ukončení I.světové války následovala prudká radikalizace nálad v celé Evropě i ve světě. Členové odborových svazů iniciovali výbuchy stávek, demonstrací a agitací v ohromných rozměrech. Částečně se to stalo následkem války, částečně viditelným úspěchem ruské revoluce. Tento entuziasmus se po událostech v Rusku dotknul dokonce i anarchoindividualistů jako byl Joseph Labadie, který podobně jako mnoho dalších antikapitalistů spatřili „červánky na východě, dávající naději jasnějšího dne“, a bolševiky uznali za „hrdiny, kteří se pokusili najít východisko z pekla průmyslového otroctví“[64]

V celé Evropě se anarchistické myšlenky stávaly stále více populárnějšími a anarchosyndikalistické odborové svazy se rozrůstaly. Například ve Velké Británií vedlo vření k rozvoji hnutí mluvčích zaměstnanců závodů a stávek na Clydeside, V Německu se pod vlivem IWW (Průmyslový dělníci světa) rozvíjelo hnutí odborových svazů v průmyslu a libertinská obměna marxismu zvaná „komunismus rad“, Španělsko zachvátil rychlý růst anarchosyndikalistických odborových svazů CNT. Do toho se žel v této době rozvíjely a vznikaly sociálnědemokratické a komunistické strany. Itálie nebyla výjimkou.

V Turínu začalo vznikat nové hnutí řadových členů. Toto hnutí vzniklo kolem „vnitřních výborů“ (volených ad hoc protestních výborů). Tyto nové organizace se zakládaly přímo ve skupinách lidí, kteří pracovali na stejném pracovišti z instruovaných a odvolatelných mluvčích, volených každou skupinou čítající 15 až 20 dělníků. Shromáždění všech mluvčích závodu v daném podniku následně volilo pro pohodlí „vnitřní výbor“, který byl po celou dobu odpovědný shromáždění mluvčích závodu, a to se nazývalo „závodní rada“.

Mezi listopadem 1918 a březnem 1919 se vnitřní výbory staly celonárodním problémem v rámci hnutí odborových svazů. Dne 20.února 1919 vybojovala Italská federace zaměstnanců ocelářského průmyslu (FIOM) dohodu, která předpokládala volení „vnitřních výborů“ v podnicích. Potom se dělníci pokusili přeměnit tento orgán dělnického představitelstva na závodní rady se správní a výkonnou funkcí. Během 1.máje 1919 se vnitřní výbory „staly dominantní silou v ocelářském průmyslu, a odborové svazy se nalezly v nebezpečí, že degradují do role druhořadých administrativních struktur.“[65] V očích reformistů za těmito alarmujícími změnami stáli anarchisté. V listopadu 1919 byly vnitřní výbory v Turínu přeměněny na závodní rady.

Toto hnutí v Turínu je obyčejně spojováno s týdeníkem L´Ordine Nuovo (Nový

mosobou“ opatřenou diktátorskou mocí, co bylo uvedeno do života v dubnu 1918. Tento proces byl zdokumentován v knize Mauricea Brintona – Bolševici a dělnická kontrola, která jasně ukazuje souvislosti mezi praxí a ideologií bolševiků, a popisuje jak se různily od myšlenek a jednání lidu.

Odtud se vzala úvaha ruského anarchisty Petra Aršinova:

„Ještě další, neméně důležitou zvláštností je to, že má říjen dva významy – ten, který mu byl dán pracujícími masami, které se účastnily sociální revoluce společně s anarchistickými komunisty a druhý, který mu byl dán politickou stranou (marxistických komunistů), která získala moc pomocí úsilí sociální revoluce, a která zradila a zardousila všechen další rozvoj. Existuje obrovská propast mezi těmito dvěma interpretacemi října. Října dělníků a rolníků za odstranění moci parazitické třídy ve jménu rovnosti a samosprávy. Bolševický říjen je dobitím moci stranou revoluční inteligence, a zavedením jejího státního socialismu s jeho socialistickými metodami ovládání mas.“[39]

Zpočátku anarchisté podporovali bolševiky, protože bolševičtí vůdci tajili svojí státotvornou ideologii za zástěru podpory sovětů (jak říká socialistický historik Samuel Farber, anarchisté „byli skutečně neformálním koaličním partnerem bolševiků ve dnech říjnové revoluce“)[40]. Avšak podpora rychle „zemřela“, když bolševici ukázali, že ve skutečnosti neprahnou po opravdovém socialismu, ale místo toho si chtějí zajistit moc pro sebe, že neprosazují kolektivní vlastnictví půdy a výrobních prostředků, nýbrž jejich ovládání vládou. Bolševici, jak jsme již zmínili, systematicky oslabovali dělnickou kontrolu a podkopávali hnutí dělnické samosprávy, aby jej nahradili kapitalistickými formami řízení pracovišť , založený na „vládě jednou osobou“, vyzbrojenou „diktátorskou mocí“.

Pokud jde o Rady delegátů, bolševici je systematicky oslabovali o jejich omezenou nezávislost a demokracii, kterou ještě měly. Odpovědí na „velké ztráty bolševiků ve volbách do sovětů“ na jaře a v létě 1918 bylo to, že „ozbrojené bolševické oddíly obvykle zrušily výsledky voleb na venkově.“ Nebo například „vláda neustále a pravidelně odkládala nové volby v petrohradském sovětu až do března 1918. Je jasné, že se vláda bála, že opoziční strany získají více míst.“[41] V petrohradských volbách bolševici „ztratili naprostou většinu v sovětech, kterou předtím měli“, ale přesto zůstali největší stranou. Avšak výsledky do petrohradského sovětu by měly jiný význam, kdyby „vítězství“ bolševiků nebylo zajištěno početnou reprezentací, která byla nyní dána odborovým svazům, továrním výborům, městským radám, městským dělnickým sjezdům, rudé armádě a jednotkám válečného námořnictva, které již měli bolševici podřízené silou.“[42] Jinak řečeno, bolševici podkopali demokratický charakter sovětů a dosadili je svými vlastními představiteli. Před hrozbou odmítnutí v sovětech si bolševici své počínání odůvodnili tak, že „sovětská moc“ je mocí strany. Aby zůstali u moci, museli bolševici zničit sověty, což také učinili. Sovětské zřízení zůstalo „sovětským“ již jen v názvu. Samozřejmě, později od roku 1919 Lenin, Trockij a další bolševičtí vůdcové přiznali, že vytvořili diktaturu strany a navíc tvrdili, že je taková diktatura nezbytná pro každou revoluci. (Trockij podporoval diktaturu

Syndikalistický kongres schválil většinou hlasů podporu pro rady…Malatesta…je podpořil jako formy přímých akcí, zaručující zrození bojovnosti…Umanita Nova a Guerra di Classe (noviny USI) se staly těsně provázány s radami, stejně tak jako L´Ordine Nuovo a turínské vydání Avanti“[70]

Prudký příliv bojovných nálad zakrátko vyvolalo kontra-ofenzívu zaměstnavatelů. Organizace šéfů zatracovala závodní rady a vyzvala k mobilizaci proti nim. Dělníci se bouřili a odmítali splnit rozkazy šéfů, v továrnách se šířila „nedisciplinovanost“. Zaměstnavatelé si prosadili podporu od státu pro dodržování existujících předpisů v průmyslu. Celonárodní dohoda vybojovaná s FIOM v roce 1919 stanovila zákaz činnosti vnitřních výborů v továrních halách a jejich omezení mimo pracovní dobu. Znamenalo to, že činnost hnutí mluvčích zaměstnanců závodů v Turínu – takových, jako přerušování práce pro uskutečnění voleb – znamenalo porušení dohod. Hnutí bylo v podstatě udrženo pomocí masové neposlušnosti. Šéfové využili toto porušení dohod jako záminku k odstranění závodnních rad v Turínu.

Zaměstnavatelé odkryli své karty v květnu, kdy všeobecné shromáždění mluvčích zaměstnanců závodů v koncernu FIAT vyzvalo k okupačním stávkám, aby protestovali proti propouštění stovek jejich kolegů. Zaměstnavatelé odpověděli ohlášením všeobecné výluky (nucené zastavení výroby zaměstnavateli). Vláda podpořila výluku a předvedla velkou demonstraci své síly. Armádní oddíly obsadily továrny a ustanovily v nich stanoviště pro kulomety. Když se hnutí mluvčí zaměstnanců závodů po dvou týdnech stávky rozhodlo ustoupit v otázkách, kterých se spor bezprostředně týkal, odpovědí zaměstnavatelů byl požadavek, aby rady omezily svoji činnost mimo pracovní dobu podle celonárodní dohody uzavřené s FIOM a aby byla obnovena kontrola řízení.

Tyto požadavky mířily do samotného srdce systému závodních rad a dělnické hnutí v Turínu odpovědělo opětovnou generální stávkou za obranu rad. V samotném Turínu byla stávka totální a zakrátko se rozšířila na celý Piemont, ve vrcholném momentu obsáhla 500 000 pracujících. Stávkující v Turínu vyzývali k rozšíření stávky po celé zemi, ale protože byli většinou vedeni socialisty, obrátili se na odborový svaz CGL a na vůdce socialistické strany,ti výzvu odmítli podpořit.

Podporu pro generální stávku v Turínu našli pouze ze strany odborů, které se nacházely pod převažujícím anarchosyndikalistickým vlivem, jako například Nezávislý svaz železničářů nebo Svazu přístavních dělníků („Syndikalisté byli jedinými, kteří se mobilizovali“[71]). Železničáři v Pise a Florencii odmítli dopravit armádu vyslanou do Turína. Všude kolem Janova vypukly stávky, mezi přístavními dělníky a na pracovištích, ve kterých měla anarchosyndikalistická USI největší vliv. Jak poznamenává Williams: „zrazeno a opuštěno celým socialistickým hnutím“ květnové hnutí „nacházelo podporu přímo vedenou nebo inspirovanou anarchosyndikalisty“. V samotném Turínu anarchisté a syndikalisté „vytvořili hrozbu, že se hnutí rad otevře“[72] Gramscimu a skupině Ordine Nuovo.

Nakonec vedení socialistických odborů CGL ukončilo stávku za podmínek, které splňovaly požadavky zaměstnavatelů ve věci omezení činnosti rad mluvčích

odstranění feudalismu nestačí. Odstranění cara neučinilo velké změny, feudální vykořisťování mělo stále své místo v hospodářství, proto dělníci začali obsazovat svá pracoviště a rolníci půdu. Ve všech částech Ruska obyčejní lidé začali budovat své vlastní organizace, odborové svazy, družstva, tovární výbory a rady delegátů (v ruštině sověty). Tyto instituce byly od začátku vytvářeny podle anarchistického modelu, s odvolatelnými delegáty a ve vzájemných federacích.

Není potřeba opakovat, že mnohé strany a politické organizace sehrály v tomto procesu důležitou úlohu. Aktivní byli anarchisté, dvě křídla marxistických sociálních demokratů (menševici a bolševici) a eseři (populistická strana opírající se o rolníky). Anarchisté se účastnili tohoto hnutí, podporovali všechny snahy k samosprávě a urychlovali odstranění Prozatímní vlády. Přesvědčovali, že je konečně čas přejít z čistě politické na sociální a ekonomickou revoluci. Až do návratu Lenina z exilu zůstávali jedinou politickou orientací, která tento způsob chápala.

Lenin přesvědčil svoji stranu k přijetí hesla „všechnu moc sovětům“ a snažil se hnát revoluci vpřed. Zapříčinilo to násilné odstranění Prozatímní vlády s ústředním marxistickým stanoviskem. To vedlo přesvědčeného bolševika, který se stal menševikem k závěru, že Lenin „ze sebe učinil kandidáta na evropský trůn, prázdný od 30.let – trůn Bakunina!“[28]. Tento zvrat v politice bolševiků způsobil, že začali získávat masovou podporu, doporučovali přímé akce a podporovali radikální aktivity mas. Taková politika se ve skutečnosti slučovala s anarchismem („Bolševici rozšiřovali…hesla, která do té doby obzvláště tvrdošíjně propagovali anarchisté“)[29] Zakrátko začali získávat stále více hlasů ve volbách do rad delegátů a továrních výborů. Jak vysvětluje ruský anarchista Alexandr Berkman: „Vůdčí myšlenky anarchistů hlásané bolševiky nezklamaly a přinesly výsledky. Masy uvěřily jejich proprům“[30].

Anarchisté měli v této době také velký vliv. Obzvláště aktivní byli v hnutí za samosprávnou organizaci výroby dělníky, působili kolem továrních výborů. Přesvědčovali dělníky a rolníky, aby vyvlastnili majetnickou třídu, odstranili všechny formy vlády a zreorganizovali společnost zdola nahoru použitím svých vlastních třídních organizací – sovětů, továrních výborů, družstev atd. Museli mít velký vliv na směřování boje. Alexandr Rabinovič ve své studii o červencovém povstání 1917 píše:

„Na úrovni řadových aktivistů, zvláště v petrohradské vojenské posádce a na základně vojenského námořnictva v Kronštadtu nebylo mnoho rozdílů mezi bolševiky a anarchisty…Anarchokomunisté a bolševici soupeřili o podporu těch stejných nepřesvědčených, nahněvaných a nespokojených částí populace, a pravda je taková, že v létě 1917 anarchističtí komunisté se svojí podporou jaké se těšili v mnoha továrnách a plucích, měli na běh událostí nespornou možnost vlivu. Síla anarchistů byla opravdu v některých továrnách a vojenských jednotkách tak obrovská, že měla vliv i na samotné bolševiky“[31]

bank, ale když byla zastavena, samosprávný systém začal vydávat své vlastní peníze s cílem vyplácet dělnické mzdy. Vyžadovala přísnou disciplínu, zabránila požívání alkoholických nápojů, pro sebeobranu organizovala ozbrojené oddíly. Byla založena na těsné solidaritě mezi samosprávnými továrnami. Rudy a uhlí ze společných zásob se přerozdělovaly spravedlivě.“[76]

Itálie byla „paralyzována, a 500 000 dělníků okupovalo svoje továrny, nad kterými vyvěsili anarchistické rudo-černé prapory.“ Hnutí se rozrostlo po celé Itálii, nejen do srdcí průmyslových oblastí kolem Mediolanu, Turína a Janova, ale také do Říma, Florencie, Neapole nebo Palerma. „Militanti anarchosyndikalistické USI zřetelně vynikali v tomto hnutí“, Umanita Nova přesvědčovala, že „je to velice důležitá událost a musí se udělat vše co je jen možné, abychom ji dali směr k prudkému rozšíření.“ USI neustále vyzývala k „rozšíření hnutí na celý průmysl s cílem uskutečnit vyvlastňující generální stávku.“[77] Železničáři nacházející se pod vlivem anarchistů odmítli dopravit armádu, dělníci stávkovali přes doporuční reformistických odborových svazů a rolníci obsazovali půdu. Anarchisté celým svým srdcem podporovali toto hnutí s nadějí, že „přebírání továren a půdy dokonale odpovídalo našim programovým aktivitám“[78] Luigi Fabbri napsal, že okupace „objevily moc proletariátu, o které dosud nevěděli.“[79]

Avšak po čtyřech týdnech okupací pracovišť se dělníci rozhodli opustit továrny. Stalo se tak důvodu činnosti socialistické strany a reformistických socialistických odborových svazů. Zničily toto hnutí a vedly vyjednávání se státem v záležitosti návratu k „normálu“. Výměnou za to obětovaly legální rozšíření dělnické kontroly společně s šéfy. Záležitost revoluce byla rozhodnuta hlasováním Národní rady CGL v Mediolaně 10-11.dubna, bez konzultace se syndikalistickými odbory potom, co vedení socialistické strany odmítlo dát jednoznačné rozhodnutí.

Není potřeba zmiňovat, že obětování „dělnické kontroly“ nebylo dodrženo. Neexistence nezávislých mezizávodních organizací učinila dělníky závislými na odborářských byrokratech ve věci získávání informací o tom, co se děje v ostatních místech. Využili tuto moc, aby izolovali města a továrny mezi sebou. To vedlo k návratu do práce pro vlastníky, „kromě odporu jednotlivých anarchistů roztroušených po továrnách“[80]. Lokální konfederace syndikalistických odborových svazů nemohla dosáhnout nezbytného zázemí pro splnění koordinovaného okupačního hnutí, když reformistické odbory odmítly spolupracovat, a i když byli anarchisté početnou menšinou, stále zůstávali menšinou:

Během „celoproletářského kongresu“ svolaného 12.září (kterého se účastnila Anarchistická unie, Svaz železničářů a námořní dělníci) syndikalističtí odboráři pochopili: „nemůžeme to uskutečnit sami“ bez socialistické strany a CGL, protestujeme proti „kontrarevolučnímu hlasu“ Mediolanu, považujeme ho za menšinový, samovolný a neuvážený, když nakonec vydává nové, nejasné, i když plamenné, výzvy k činnosti“[81].

Malatesta se obrátil na dělníky jedné z továren v Mediolaně. Přesvědčoval je, že

zrodil v Itálii a Německu, kapitalismus si pomocí něho zvolil cestu fyzické likvidace masových organizací, které vytvořila pracující třída. V obou těchto zemích byli anarchisté přinuceni utéct do emigrace, zmizet lidem z očí nebo se stali obětí vrahů a koncentračních táborů. Ve Spojených státech bylo IWW rozdrceno vlnou represí srdečně podporovanou médii, státem a kapitalistickou třídou.

Zatímco ve Španělsku v roce 1936 anarchosyndikalistické odbory CNT nadále rostly, a shromáždily 1,5 milionu členů, kapitalistická třída vsadila na fašismus s cílem uchránit svojí moc před nemajetnými, kteří si začali uvědomovat svojí sílu a svoje právo na řízení vlastního života. V dalších zemích kapitalisté podporovali autoritářské vlády s cílem zlikvidovat dělnické hnutí, aby si kapitalismus pojistili. Těmto tendencím uniklo pouze Švédsko, kde syndikalistické odborové svazy SAC stále organizují pracující (a ve skutečnosti, podobně jako u mnoha dalších syndikalistických odborů se rozrůstají, protože se pracující odvracejí od byrokratických odborů, ve kterých se předáci víc starají o ochranu svých privilegií a uzavírání dohod, než obranou řadových členů).

Ruská revoluce

Během ruské revoluce r. 1917 následovalo v této zemi ohromné rozšíření anarchismu společně s různými experimenty, prováděnými na základě anarchistických myšlenek. Avšak v běžném mínění není ruská revoluce vnímána jako masové hnutí obyčejných lidí bojujících za svobodu, ale jako způsob, pomocí něhož Lenin vnutil Rusku svojí diktaturu. Pravda je krajně odlišná. Ruská revoluce byla masovým hnutím zdola, ve kterém existovalo mnoho názorových proudů, a ve kterém se miliony lidí práce (společně dělníci z měst a rolníci z venkova) pokusili přeměnit svůj svět na lepší místo. Velice smutné je to, že tyto naděje a snažení byly udušeny diktátorskou vládou bolševické strany – nejdříve Lenina a později Stalina.

Ruská revoluce, podobně jako většina historických událostí jsou dobrým příkladem „historie psané vítězi“. Většina kapitalistických historických zpracování týkajících se období mezi 1917 a 1921 přehlíží to, co anarchista Volin nazval „neznámou revolucí“ – revoluci vyvolanou zdola aktivitou obyčejných lidí. Zpracování leninistů v nejlepším případě chválí nezávislou aktivitu dělníků, pokud se shodovala s jejich stranickou linií, ale ostře ji zavrhují (a připisují ji nejpodlejší motivace), pokud se od jejich linie jen trochu odchýlila. Proto zpracování bolševiků chválí dělníky jdoucí za bolševiky (jako tomu bylo v létě a na podzim 1917), ale odsoudí jejich odpor vůči politice bolševiků, když se ocitli u moci. V horších případech zpracování leninistů představují celé hnutí a boje prováděné masami jako pouhou ozdobu činnosti avantgardistické strany.

Anarchisté hledí na ruskou revoluci jako na klasický příklad sociální revoluce, ve které samostatná aktivita pracujících odehrála klíčivou úlohu. Ve svých sovětech, továrních výborech a dalších třídních organizacích se ruské masy pokusily přetvořit společnost rozdělenou na třídy, hierarchického státního režimu směrem

skutečné místo. Tobias Abse říká:

„Cíl fašistů a jejich stoupenců z řad průmyslníků a velkostatkářů v letech 1921-1922 byl jednoduchý: zlomit sílu organizovaných dělníků a rolníků, jak jen to bylo možné, vymazat pomocí kulek a obušků nejen výdobytky Biennio Rosso, ale všeho, co nižší třídy získaly…od přelomu století do vypuknutí I.světové války.“[86]

Fašistické bojůvky napadaly a ničily anarchistická a socialistická místa shromáždění, sociální centra, redakce radikálních novin a sídla organizací zvaných komory práce (lokální rady odborových svazů). Ale dokonce i během pochmurných dní fašistického teroru se anarchisté postavili na odpor totalitarismu. „Není náhodou, že nejsilnější odpor pracující třídy proti fašismu existoval v… městech a městečkách, která měly silnou anarchistickou, syndikalistickou a anarchosyndikalistickou tradici.“[87]

Anarchisté se účastnili činnosti skupiny (a často ji sami organizovali) Arditi del Popolo, organizace pracujících, jejímž cílem byla sebeobrana svých zájmů. Arditi del Popolo povzbuzovala pracující k oporu proti fašistickým bojůvkám a organizovala odpor, často přenášející vítězství nad převažující přesilou fašistů (například „úplné ponížení tisíců bojůvkářů Italo Balbo pár stovkami Arditi del Popolo podpořených obyvateli dělnických čtvrtí“ v anarchistické „pevnosti“ Parmě v srpnu 1922)[88].

Arditi del Popolo byla v Itálii nejblíže myšlence sjednocené revoluční fronty pracující třídy proti fašismu, od začátků podporovanou Malatestou a Italskou anarchistickou unií – UAI. Toto hnutí „se rozvíjelo v antikapitalistickém a antifašistickém směru a charakterizovala ji nezávislost lokálních skupin“[89]. Místo toho být jen „antifašistickou“ organizací, Arditi del Popolo „nebylo hnutím bránícím abstraktní demokracii“, ale především hnutím pracující třídy na obranu zájmů průmyslových dělníků a velké části domácích dělníků a řemeslníků“[90].

Avšak posléze vystoupila z Arditi del Popolo socialistická a komunistická strana (vytvořená mezitím po rozkolu v socialistické straně). Socialisté podepsali v srpnu 1921 s fašisty „pakt míru“. Komunisté „raději zvolili stáhnutí svých členů z Arditi del Popolo, než aby jim dovolili pracovat s anarchisty“[91]. Jak poznamenal Abse: „zastavení podpory socialistickou a komunistickou stranou na celonárodní úrovni bylo tím, co paralyzovalo“[92] Arditi del Popolo. Vůdcové autoritářských socialistů dali přednost porážce a fašismu, než riziku, že budou jejich stoupenci nakaženi anarchismem. Proto „defétismus reformismu socialistů a sektářství komunistů znemožnilo ozbrojený odpor, který by byl všeobecný a reálný, izolované pokusy lidového odporu nebyly schopny znova se sjednotit v promyšlenou strategii.“[93]

Nakonec fašistické násilí přineslo úspěch a moc kapitalistů byla zachována:

„Vůle a odvaha anarchistů nestačila k postavení se na odpor fašistickým bandám, ohromně podporovaných penězi a zbraněmi, s podporou represivních orgánů státu. Anarchisté a anarchosyndikalisté měli rozhodující vliv v některých oblastech průmyslu, ovšem kdyby se k podobným přímým akcím rozhodla také socialistická

mezinárodním symbolem tohoto odporu a síly, síly vyslovené Augustem Spiesem, vytesané do kamene na pomníku mučedníků z Haymarketu na hřbitově Waldhem v Chicagu:

„Přijde den, kdy se naše mlčení stane mohutnější než hlasy, které dnes škrtí."

Abyste pochopili, stát a třída byznysmenů byla tak odhodlaná pověsit odsouzené z Haymarketu, že si anarchisté uvědomili, že byli uznáni za „vůdce" mohutného hnutí radikálních odborových svazů. V roce 1884 anarchisté z Chicaga založili první anarchistický deník na světě – Chicagoer Arbeiter Zeitung. Byl vydávaný, psaný a čtený hnutím dělnické třídy německých přistěhovalců. Společný náklad tohoto deníku s týdeníkem Vorbote a nedělními novinami Fackel vzrostl dvojnásobně, z 13 000 z každého vydání v roce 1880 na 27 000 v roce 1886. Existovaly rovněž anarchistické týdeníky pro další národnostní skupiny (anglické, české a skandinávské…).

Anarchisté byli velice aktivní v Centrálním sjednocení práce (které sdružovalo 11 největších odborových svazů ve městě) a chtěli ho učinit podle slov Alberta Parsona (jednoho z mučeníků) „zárodeční skupinou budoucí svobodné společnosti". Anarchisté vstoupili do Mezinárodního sdružení lidí práce (IWPA) – zvaného také černou Internacionálou, která na své zakladatelské konferenci shromáždila představitele z 26 velkých měst. IWPA rychle „získala vliv mezi odborovými svazy především na středozápadě" a její myšlenky „přímé akce řadových členů" a odborů „sloužících pracující třídě jako nástroj na úplné zničení kapitalismu a za jádro pro vytvoření nové společnosti" se staly známé jako „chicagské myšlenky" (tyto názory později inspirovaly Průmyslové dělníky světa – IWW, konfederaci syndikalistických odborů založenou v roce 1905)[24].

Tyto myšlenky byly vyjádřeny v manifestu vydaném během sjezdu IWPA v Pittsburghu v roce 1883:

1. Odstranění existujícího třídního vládnutí všemi prostředky, tzv. energickou, nekompromisní, revoluční a mezinárodní aktivitou.

2. Uskutečnění svobodné společnosti založené na kooperativní organizaci výroby.

3. Svobodnou výměnu produktů za stejnou hodnotu organizacemi výrobců mezi sebou bez obchodu a spekulací.

4. Organizaci osvěty na laických, vědeckých a rovnostářských principech bez rozdílu pohlaví.

5. Stejná práva pro všechny bez ohledu na pohlaví a rasu.

6. Řízení všech veřejných záležitostí pomocí volných dohod mezi autonomními (nezávislými) komunami a sdruženími založené na federalistických principech"[25]

Pro úplnost - kromě organizování odborových svazů, anarchistické hnutí zřizovalo společenské spolky, pořádalo pikniky, přednášky, tancovačky, knihovny a uskutečňovalo mnoho dalších aktivit. Všechny tyto aktivity pomáhaly realizovat

anarchosyndikalistický odborový svaz CNT nejen zastavil fašistickou rebelii, ale realizoval i všeobecné přebírání půdy a továren. Přes 7 milionu lidí, mezi nimi 2 miliony členů CNT zavedlo samosprávu do života v nejtěžších okolnostech a dokonce se jim podařilo zlepšit své pracovní podmínky a efektivitu práce.

V bouřlivých dnech 19.července spočívala moc a iniciativa skutečně v rukou řadových členů CNT a FAI. Opravdu, obyčejní lidé byli bez pochyb těmi, kteří pod vlivem Faistas (členů FAI) a militantů CNT po poražení fašistické rebelie uvedli nanovo do provozu výrobu, rozdělili si statky a jejich distribuci (jasně podle pevných rovnostářských zásad), a také organizovali milice a vstupovali do nich jako dobrovolníci (desítky tisíc lidí). Milice byly vyslány osvobodit ty části Španělska, které se nacházely pod nadvládou Franca. Všemi možnými způsoby španělská pracující třída vytvářela pomocí své vlastní aktivity nový svět založený na myšlenkách sociální spravedlnosti a svobody – myšlenkami jasně inspirovanými anarchismem a anarchosyndikalismem.

Především existovala víra v revoluci a budoucnost, pociťovali náhlé vyvolání éry rovnosti a svobody. Lidské bytosti se rozhodly chovat jako lidské bytosti, a ne jako ozubená kola v kapitalistickém stroji.

Celý průmysl v Katalánsku byl v moci dělnické samosprávy nebo pod dělnickou kontrolou (v prvním případě to znamená, že dělníci zcela převzali celé řízení podniku a v druhém případě je spravovali společně s vedením podniku). V některých případech bylo celé hospodářství daného města nebo celého regionu přeměněno na federaci kolektivů. Například Federace železnic, která byla založena, aby spravovala železniční síť v Katalánsku, Aragonii a Valencii. Základem federace byla lokální shromáždění…

Delegáti ve výborech mohli být odvoláni shromážděním okamžitě a nejvyšším koordinačním orgánem Federace železnic byl „Revoluční výbor", jehož členové byli vybíráni na odborových shromážděních na různých úsecích. Kontrola nad železničními drahami podle anarchisty Gastona Levala „nefungovala shora dolů, jak to bývá ve státním a centralistickém systému. Revoluční výbor neměl taková oprávnění...Členové...výboru se spokojili s dohledem nad činností celku a koordinaci těchto všech rozmanitých drah, které vytvářely síť."[96]

Na venkově vytvářely desetitisíce rolníků a sezónních zemědělských dělníků dobrovolné a samosprávné kolektivy (družstva). Kvalita života se zlepšila, Když byla rozšířena zdravotní péče, osvěta, produkce zemědělských strojů a investic do sociální infrastruktury, společně s růstem produkce rozšiřovaly kolektivy svobodu. Jeden člen kolektivu to vyjádřil takto: „Bylo to velkolepé… život v kolektivu, svobodné společnosti, kde každý mohl říkat co si myslí, když pociťoval nespokojenost s vojenským výborem, mohl to říci nahlas. Výbor nepřijímal žádná větší rozhodnutí bez schůzky s celou obcí na všeobecném shromáždění. Všechno bylo obdivuhodné."[97]

V sociální oblasti vytvářely oblasti anarchistické organizace laické školy, libertinské zdravotnické služby, sociální centra atd. Mujares Libres (Svobodné

v odborech opravdu proměnila výzvu ke stávce 1.máje ve skutečnost. Anarchisté tvrdili, že osmihodinový pracovní den může být vybojován pouze pomocí přímé akce a solidarity. Prohlašovali, že bojovat za reformu jakou je osmihodinový pracovní den je nedostačující samo o sobě. Považovali ji jen jako jednu z bitev v nadcházejícím třídním boji, který skončí až sociální revolucí a vytvořením svobodné společnosti. A pro tyto myšlenky se organizovali a bojovali.

Jen v samotném Chicagu stávkovalo 400 000 dělníků a hrozba přijetí stávkových akcí zajistila přes 45 000 dělníkům garanci zkrácení pracovního dne bez stávky. Dne 3.května 1886 začala policie střílet do protestujících dělníků před McCormick Harvester Company a zavraždila nejméně jednoho stávkujícího a těžce zranila 5 nebo 6 dalších, přičemž způsobila méně závažná zranění velkému počtu lidí. Anarchisté následujícího dne svolali masovou protestní akci na Haymarket Square, aby tím protestovali proti brutalitě policie. Starosta soudil: „nic se dosud nestalo, ani nic nenasvědčovalo na to, že by se mělo stát něco , co by vyžadovalo intervenci“. Avšak když se demonstrace začala rozcházet, přiběhla skupina 180 policistů a akci ukončila. V tom momentě byla do policejních řad vhozena bomba. Odpovědí policie byla střelba do davu. Nikdy nebylo důkladně spočítáno, kolik lidí tehdy bylo policií zavražděno a zraněno.

V Chicagu vláda rozpoutala teror. Místa schůzek, kanceláře odborových svazů, tiskárny a soukromé byty čelily policejním útokům, většinou bez soudního příkazu. Tyto nájezdy na území patřící pracující třídě umožnily policii pořádat razie na všechny známé anarchisty a další socialisty. Mnoho podezřelých bylo zastrašeno a někteří podplaceni. „Nejdřív udělejte razie a potřebný zákon najdeme později“[19] – tak veřejně svědčil J. Grinnel, státní prokurátor, když byl dotázán na právní základ pro razie.

Osm anarchistů bylo postaveno před soud s obviněním ze spoluúčasti na vraždě. Nebyly představeny žádné důkazy svědčící o tom, že by kterýkoli z obviněných sestrojil nebo plánoval výrobu bomby. Místo toho lavice přísedících slyšela: „Zákon stojí před soudem. Anarchie stojí před soudem. Tito pánové byli vyselektováni, vybráni výkonem spravedlnosti a byli postaveni před obvinění, protože byli předáky. Nejsou vinní více než tisíce jejich stoupenců. Pánové přísedící, uznejte tyto lidi vinné, potrestejte je příkladně, pověste je a zachráníte naše instituce, naší společnost“[20]. Lavice přísedících byla vybrána speciálním splnozmocněncem jmenovaným státním prokurátorem, a složená z obchodníků a příbuzného jednoho ze zabitých policistů. Obhájcům nebylo dovoleno představit důkazy,

v pyžamech, řetězy lidí přinášely kamení, dřevo, železo.“ Po celonočním boji bylo 350 policistů zraněno. 7.května přerostl ohromný protestní pochod 50 000 lidí proti policii v úzkých uličkách Latinské čtvrti v celodenní bitvu. Odpovědí na použití slzného plynu policií byly molotovovy koktejly a zpěv „Ať žije pařížská komuna!“

Pokračování násilných demonstrací 10.května donutilo ministra školství k zahájení vyjednávání. Avšak v ulicích se objevilo 60 barikád a mladí dělníci se začali přidávat k studentům. Odborové svazy násilí policie odsoudily. Kulminace násilných demonstrací v celé Francii proběhla 13.května, když milion lidí protestovalo v ulicích Paříže.

Po ostrých protestech policie opustila Latinskou čtvrť. Studenti obsadili Sorbonnu a uspořádali masové shromáždění s cílem rozšířit rozsah boje. Zakrátko se objevily okupace na všech francouzských univerzitách. Ze Sorbonny proudila povodeň propagandy – letáky, proklamace, telegramy a plakáty. Zdi byly pomalovány hesly typu: „Vše je dovoleno“, „Buďme realisté, žádejme nemožné“, „Život bez mrtvé budoucnosti“, „Zakazuje se zakazovat“ nebo „Všechnu moc imaginaci“. Jak tvrdil anarchista Murray Bookchin: „silou řídící dnešní revoluci… není jen nedostatek a materiální potřeby, ale také kvalita každodenního života… snaha získat kontrolu nad svým vlastním osudem.“[98]

Mnoho nejslavnějších hesel těchto dní vymysleli situacionisté. Situacionalistická internacionála byla založena v roce 1957 malou skupinou nespokojených radikálů a umělců. Rozvíjela neobvykle rafinovaně (přesycené osobitým žargonem) souvislou analýzu moderní kapitalistické společnosti a toho, jak ji nahradit novou, více svobodnější. Situacionalisté přesvědčovali, že život v současné době je spíše přežíváním než plnohodnotným životem – což způsobuje rozšiřováním dominantní ekonomie konzumu, ve které všechno a každý, každý pocit a věc se stávají tovarem. Lidé již nejsou jen odcizenými výrobci, ale také odcizenými konzumenty. Situacionalisté označili tento rozpor společnosti jako „spektákl“. Samotný život nám byl ukraden, a revoluce znamená stvoření života. Rozměrem revoluční přeměny není již jen pracoviště, ale také každodenní existence:

„Lidé, kteří tlachají o revoluci a třídním boji bez výrazného vztahu k jejich každodennímu životu, bez pochopení toho, co je převratného na lásce a jak pozitivní je odmítnutí násilí – takoví lidé mají mrtvolu v ústech.“[99]

Podobně mnoho dalších skupin, jejichž politika měla vliv na pařížské události, situacionalisté přesvědčovali, že „dělnické rady jsou jedinou odpovědí. Každá jiná forma revolučního boje skončila něčím zcela opačným, než prvotně usilovala.“[100] Rady měly bý samosprávné a nestaly by se prostředkem, pomocí kterého by „revoluční“ strana převzala moc. Podpora siuacionalistů) a anarchistů z Noire et Rouge a libertinských socialistů ze Socialisme ou Brabarie) pro samosprávu a revoluci zdola měla ohromný vliv na události května 1968 a na myšlenky jejich budoucí inspirace.

14.května dělníci Sud-Aviation uzavřeli vedení v jeho kancelářích a obsadili svoji továrnu. Následujícího dne šly v jejich stopách továrny Cleon-Renault, Lockhead-

společnost podle představ komunardů, se zakládala na „ všeobecné autonomii Komuny…zabezpečující každému všechna jeho práva, a každému Francouzi plnou realizaci jeho schopnosti jako člověka, obyvatele a dělníka. Hranice autonomie Komuny bude v souladu s autonomii všech dalších komun dodržujících dohodu, jejich sdružení musí zajistit svobodu Francii.“[9] Bakunin měl jistě pravdu, že Pařížská Komuna byla „odvážným jasně zformulovaným popřením státu“[10] společně se svou vizí konfederace komun.

Kromě toho federalistická koncepce Komuny jasným způsobem odzrcadlovala vliv Proudhona na myšlenky francouzských radikálů. Komuna skutečně svou vizi komunální Francie, opírající se o federaci delegátů spojenou s imperativními mandáty, které jim dali voliči a která podléhala okamžité odvolatelnosti, připomíná myšlenky Proudhona (Proudhon argumentoval ve svém díle Zásady federace v roce 1848 ve věci „zavedení imperativních mandátů“[11] a za federaci komun). Proto se společně s ekonomickými a politickými ohledy Pařížská Komuna nacházela pod silným vlivem anarchistických myšlenek.

Avšak anarchisté se domnívají, že Komuna nešla dostatečně daleko. Neodstranila stát v rámci Komuny, tak jak to učinila se státem mimo její hranice. Komunardi se organizovali „jakobínským způsobem“ (jak zlostně popisoval Bakunin). Petr Kropotkin poukázal na to, že „nepřerušila tradici státu, představitelské vlády a nepokusila se získat ve svém rámci tyto formy organizace – od jednoduššího k složitějšímu – kterou na začátku ohlašovala nezávislostí a svobodnou federací komun“[12] Jinak řečeno: „pokud nebyla potřeba žádné vlády, aby řídila samostatné komuny, pokud bude celonárodní vláda odstraněna a národní jednota se udrží pomocí volné federace, potom se městská centrální vláda stává rovněž zbytečnou a škodlivou. Stejná federalistická zásada musí panovat i uvnitř Komuny“[13]. K tomu ještě pokusy ekonomických reforem nedošly dostatečně daleko. Nepřišel žádný pokus, aby přetvořil všechna pracoviště na družstva (tj. k vyvlastnění kapitálu) a utvořit sdružení těchto družstev s cílem koordinace a vzájemné pomoci v hospodářských aktivitách. Protože se město nacházelo v obležení francouzské armády, je pochopitelné, že komunardi měli v hlavě jiné starosti. Ale podle Kropotkina byl takový postoj katastrofou:

„Ponechali ekonomické otázky jako druhořadé, které se vyřeší později po vítězství Komuny…ale drtivá porážka, která zakrátko přišla a krvavá pomsta provedená střední třídou dokazuje, že triumf lidové komuny je fyzicky nemožný bez rovnosáhlého triumfu lidu na ekonomickém poli“[14]. Namísto zničení státu uvnitř Komuny prostřednictvím organizováním federace přímo demokratických lidových shromáždění, podobným pařížským „sekcím“ během revoluce v letech 1789-1793, Pařížská Komuna zachovala představitelskou vládu a snášela důsledky. „ Místo jednání sama za sebe…lid důvěřoval svým vůdcům, svěřil jim úlohu převzít iniciativu. Byl to první důsledek, nutně spojený s výsledky voleb.“ Rada se brzy stala „největší překážkou na cestě k revoluci“, a jen dokazuje „politickou jistotu, že vláda nemůže být revoluční“[15]

Rada se stávala stále více vzdálenější lidu, který ji zvolil a byla stále více

samou noc byl Cohn-Bendit přinucen k emigraci.

Protože pouliční demonstrace zesilovaly a okupace pokračovaly, stát zahájil přípravy k použití zdrcující síly s cílem potlačit povstání. Nejvyšší generálové v tajnosti připravovali armádu o síle 200 000 loajálních vojáků k zásahu v Paříži. Policie obsadila komunikační prostředky jako televizní stanice a poštovní úřady. V pondělí 27.května vláda přislíbila 30% nárůst minimální mzdy v průmyslu a zvýšení všech mezd o 10%. O dva dny později vůdci reformistické CGT (největší francouzská odborová centrála) uspořádala pochod 5000 dělníků ulicemi Paříže. Francouzské hlavní město bylo polepeno plakáty volajícími po ustanovení „lidové moci“. Bohužel, většina ji chápala v kategorii změny svých vládců, ne v převzetí kontroly nad sebou samými.

5.června byla většina stávek ukončena. Atmosféra něčeho, co existovalo místo normálnosti v kapitalismu začalo ustupovat z Francie. Všechny stávky, které pokračovaly, byly potlačeny cestou operací ve vojenském stylu, s použitím kulometů a obrněných vozů. 7.června vládní síly zorganizovaly útok na ocelárny Flins, což rozpoutalo nepřetržitou čtyřhodinovou bitvu, ve které zahynul jeden z dělníků. O tři dny později byly stávkující závody Renaultu ovládnuty policií, která střílela ostrými náboji a zavraždila dva dělníky. V izolaci tyto oázy neměly šanci. 12.června byly zakázány demonstrace, radikální skupiny delegalizovány a jejich členové uvězněni. V podmínkách útoku ze všech stran, při eskalaci státního násilí a prodejnosti odborových svazů se generální stávka a okupace rozpadly.

Proč toto povstání neuspělo? Samozřejmě ne proto, že se „avantgardní“ bolševické strany stáhly. Byly taktéž nakaženy povstáním. Naštěstí sektičky tradiční autoritářské levice byly izolované a zbavené síly. Lidé zapojení do povstání se nedožadovali avantgardy, aby jim říkala, co mají dělat i „dělnická avangarda“ se nechala hořečnatě unášet tím, jak je celé hnutí unášelo sebou a kontrolovalo ji.“

Ve skutečnosti to byla neexistence nezávislých samosprávných konfederativních organizací schopných koordinovat boj, což s sebou přineslo izolaci okupačních stávek mezi sebou. Proto rozdělené upadly. Naproti tomu Murray Bookchin je přesvědčen, že chybělo „mezi dělníky uvědomění, že v továrnách musí být řízena výroba, a nejen okupace nebo stávka“[103].

Uvědomění by mohlo být probuzeno v podmínkách, ve kterých by před povstáním existovalo silné anarchistické hnutí. Antiuatoritářská levice, přestože velice aktivní, byla mezi stávkujícími dělníky příliš slabá, proto myšlenka samosprávných organizací a dělnické samosprávy nemohla být rozšířena příliš široce. Květnovo-červnové povstání ukazuje, že se události mohou velmi rychle změnit. Dělnická třída, zapálená energií a riskem studentů, vyjádřila požadavky, které nemohly být uspokojeny v mezích existujícího systému. Generální stávka se ukazuje jako potencionálně velice významná síla, která spočívá v rukou pracujících. Masová shromáždění a okupace daly znamenitý, přestože krátkodobý příklad anarchismu v praxi i to jak rychle se mohou anarchistické myšlenky rozšířit a být použity

omlouváme, pokud tyto příklady vypadají europocentricky. Myslíme si, že s ohledem na čas a objemnost, musíme ignorovat syndikalistické revolty (1910-1914) a hnutí správců dílen (1917-1921) ve Velké Británii, Německo (1919-1921), Portugalsko (1974), mexickou revoluci, anarchisty během kubánské revoluce, boje v Koreji proti japonskému (a později americkému a ruskému) imperialismu během a po skončení II.světové války, Itálii (1956), vzpoury „ odmítání práce“ v pozdních 60. letech (zvláště během „horkého podzimu“ v Itálii v roce 1969), stávku britských horníků (1984-1985), boj proti vodnému ve Velké Británii (1988-1992), stávky ve Francii v roce 1986 a 1995, italské hnutí COBAS v 80. A 90. letech a mnoho dalších bojů, které obsahovaly anarchistické myšlenky samosprávy (často tyto myšlenky vychází ze samotného sociálního hnutí bez toho, aby v nich anarchisté sehráli hlavní nebo „vedoucí“ úlohu).

Pro anarchisty jsou revoluce a masové boje „ světem utlačovaných“, kdy obyčejní lidé začínají jednat sami za sebe a snaží se změnit sebe samotné, stejně jako svět.

Pařížská Komuna

Pařížská komuna v roce 1871 sehrála významnou úlohu v rozvoji myšlenek, stejně tak i v rozvoji samotného anarchistického hnutí. Bakunin kdysi napsal komentář, že „ revoluční socialismus (anarchismus) teprve během pařížské komuny poprvé promarnil pokus udeřit a prakticky se uskutečnit“.[4]

Pařížská komuna byla vytvořena po porážce Francie během francouzsko - pruské války. Francouzská vláda se pokusila vyslat vojáky, aby odveleli část pařížské Národní gardy. Mělo to zabránit tomu, aby se nedostala do rukou lidu. Vojáci odmítli střílet do proti nim sedícího davu a obrátili zbraně proti vlastním velitelům. Bylo to 18.března, kdy začala existovat Komuna.

Ve svobodných volbách vyhlášených Národní gardou si obyvatelé Paříže zvolili radu složenou povětšinou z jakobínů a republikánů, menšinu tvořili socialisté (hlavně blanquisté - autoritářští socialisté a stoupenci anarchisty Proudhona). Rada vyhlásila autonomii Paříže a chtěla přestavět Francii na federaci komun (společností). V Komuně byli lidé zvolení do rady odvolatelných zástupců a dostávali průměrnou mzdu. Museli dávat zprávy o novinkách lidem, kteří je zvolili a byli odvolatelní voliči, pokud nesplnili své závazky.

Proč rozvoj tímto směrem vzbudil představy anarchistů, je jasné. Vykazoval silnou podobu s anarchistickými myšlenkami. Skutečně - příklad Pařížské komuny byl v mnoha bodech podobný tomu, co Bakunin předvídal jako propuknutí budoucí revoluce, kdy město vyhlásí svoji autonomii, samo se organizuje, stává se příkladem a vyzývá zbytek světa, aby ho následoval (koukni se “Dopis pro Alberta Richradse“ v: Bakunin o anarchismu). Pařížská komuna započala proces vytváření nové společnosti – organizované zdola nahoru.

26)Michail Bakunin: Vybrané spisy

27)Murray Bookchin: Anarchismus éry blahobytu

28)Alexandr Rabinovič, Začátek revoluce

29)Volin, Neznámá revoluce

30)Co je anarchistický komunismus?

31)Opakování citace

32)Alexandr rabinovič, opakování citace

33)Neznámá revoluce

34)Volin, opakování citace

35)Udrží si bolševici moc?

36)Červený Petrohrad

37)Volin, opakovaná citace

38)Thomas F. Remington, Výstavba socialismu v bolševickém Rusku

39)Dvě tváře Října

40)Před stalinismem

41)Samuel Farber, opakavan citace

42)Alexandr Rabinovič, „The Evolution of Local Soviets in Petrograd“,pp.20-37, Slavic Review, vol.36 No.1

43)Práce, disciplína, pořádek

44)Bolševici a dělnická kontrola

45)Před stalinismem

46)Daniel Guerin, Anarchismus

47)Anarchie

48)Anarchisté v ruské revoluci

49)Volin, opakovaná citace

50)Volin, opakovaná citace

51)Paul Avrich, „The Anarchist in the Russian Refolution“

52)Volin, opakovaní citace

53)Petr Aršinov, Historie machnovského hnutí

54)Opakování citace

Úvod

Anarchismus, více než cokoli jiného, spočívá na úsilí milionů revolucionářů, kteří se rozhodli svojí aktivitou změnit svět v průběhu posledních dvou století. Zde přiblížíme několik největších snah tohoto hnutí.

Anarchismus je založen na radikální změně světa, ne pouze na učinění současného systému méně nelidským prostřednictvím podporování růstu a rozvoje anarchistických tendenci v jeho rámci. Přestože se ještě neuskutečnila čistě anarchistická revoluce, uskutečnily se mnohé revoluce s významně anarchistickým charakterem a s velkým přičiněním účastnících se anarchistů. Přestože byly všechny poraženy, v každém případě rukou kontrarevolučních sil namířených proti nim (jak komunisty, tak kapitalisty), nebyl to problém anarchismu jako takového. Tyto revoluce, přestože se jim nepodařilo přetrvat tváří tvář kontrarevolučním silám, staly se inspirací pro anarchisty a důkazem toho, že anarchismus je živoucí společenskou teorií, která se může zavést do života ve velkém měřítku.

Společným znakem těchto hnutí je, když použijme terminologii Proudhona, že byly „revolucí zdola“, příkladem „ kolektivní aktivity, lidové sponntánosti“. Pouze přetvoření společnosti zdola nahoru aktivitou samotných utiskovaných může vytvořit svobodnou společnost. Proudhon si kladl otázku: „která důležitá a trvalá revoluce nebyla udělána zdola, lidem?“ Proto sociální revoluce a masová hnutí, o kterých mluvíme v této části, jsou příklady všeobecné emancipace a nezávislé aktivity (Proudhon v roce 1848 používá „ proletariát se musí osvobodit sám“[1]). Všichni anarchisté následují Proudhonovy revoluční myšlenky změn zdola, vytvořením nové společnosti aktivitou samotných utlačovaných. Například Bakunin tvrdil, že anarchisté jsou „ vrahy…všech státních organizací jako takových a věří, že lid může být šťastný a svobodný, pokud bude organizovaný zdola pomocí svých autonomních a zcela volných sdruženích a bez dozoru nějakých andělů strážných stvoří svůj vlastní svět“[2].

Je důležité zdůraznit, že tyto příklady se týkají společenských experimentů se širokou škálou a nesmíme si myslet, že opomíjím spodní proudy anarchistických zkušeností existujících v každodenním životě, dokonce i v kapitalismu. Petr Kropotkin (Vzájemná pomoc) a Colin Ward (Anarchie v praxi) společně zdokumentovali mnoho cest jednání, pomocí kterých obyčejní lidé, většinou nevědomí si svého anarchismu, společně pracují jako rovný s rovným, aby dosáhli společného užitku. Jak tvrdí Colin Ward: „anarchistická společnost, společnost, která se organizuje sama bez vlády. Existuje neustále jako pod nánosem sněhu, zakopaná pod tíhou státu a jeho byrokracie, kapitalismu a jeho marnotratnosti, privilegií a z nich vznikající nespravedlnosti, nacionalismu a jeho sebevražedné loajálnosti, různých náboženství a jejich separatistických zásad.“[3]

Anarchismus se nezabývá pouze budoucí společností, ale také sociálním bojem

84)Zrození fašismu v průmyslové aglomeraci, Nový pohled na italský fašismus, David Forgasca

85)Tobias Abse, opakování citace

86)opakování citace

87)Tobias Abse, opakování citace

88)Tobias Abse, opakování citace

89)Rudá léta, černá léta: odpor anarchistů proti fašismu v Itálii

90)Tobias Abse, opakování citace

91)Rudá léta, černá léta

92)opakování citace

93)Rudá léta, černá léta

94)opakování citace

95)Anarchie po levičáctví

96)Gaston Leval, Kolektivy během španělské revoluce

97)Ronald Fraser, Krev Španělska

98)Anarchismus éry blahobytu

99)Clifford Harper, Anarchie v obrázcích

100)Clifford Harper, Anarchie v obrázcích

101)opakování citace

102)opakování citace

103opakování citace